

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva
ve vybraných územních samosprávných celcích**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Studijní program:
OCHRANA OBYVATELSTVA

Autor: Bc. Karolína Rytířová

Vedoucí práce: Ing. Aleš Kudlák, Ph.D.

České Budějovice 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci s názvem **„Plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva ve vybraných územních samosprávných celcích“** jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé diplomové práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 10. 8. 2021

.....

Poděkování

Mé největší poděkování patří Ing. Aleši Kudlákovi, Ph.D. za odborné vedení práce a cenné rady. Dále bych ráda poděkovala Lubomíru Poppovi, Bc. Vratislavu Pavlínovi a všem respondentům za cenné rady a za pomoc a ochotu při zpracování praktické části diplomové práce.

Plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva ve vybraných územních samosprávných celcích

Abstrakt

Cílem této diplomové práce je analýza plánování a řešení k ochraně obyvatelstva za epidemie koronavirem SARS-CoV-2 a komparace v obcích s rozšířenou působností Libereckého kraje. Teoretická část je zaměřena na ochranu obyvatelstva a dále je zde nastíněna problematika celosvětové pandemie koronavirem SARS-CoV-2.

Výzkumná část je provedena formou řízených rozhovorů s šesti pracovníky z oblasti krizového řízení v Libereckém kraji. Po získání dat z rozhovorů následuje provedení SWOT analýzy a interpretace výsledků. Výzkum poukazuje na vážný problém s nedostatkem osobních ochranných pomůcek a desinfekčních prostředků na začátku epidemie v Libereckém kraji. Na druhou stranu kladně poukazuje na efektivní komunikaci jednotlivých ORP se svými obcemi a na dobrou dostupnost informací pro obyvatelstvo.

Na základě získaných dat a provedené SWOT analýzy je vybrána strategie spojení, která využívá příležitosti k odstranění nebo ke zmírnění slabých stránek plánování a řešení. Diskuze shrnuje průběh plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva, případné porovnání mezi jednotlivými ORP a návrh ke zlepšení pro další podobné situace.

Klíčová slova

ochrana obyvatelstva; krizové řízení; pandemie; epidemie; osobní ochranné pomůcky; mimořádná opatření

Planning and solving of measures for protection of the population in selected territorial self-governing units

Abstract

The aim of this diploma thesis is an analysis of planning and solving for protection of the population during the coronavirus SARS-CoV-2 epidemic and a comparison in the municipalities with extended powers of Liberec Region. The theoretical part is focused on protection of the population and problems of worldwide coronavirus SARS-CoV-2 pandemic are outlined here.

The research part is performed in the form of controlled interviews with six crisis management workers in Liberec Region. After gaining the data from interviews, a SWOT analysis follows, and the results are interpreted. The research refers to a serious problem with the shortage of personal protective equipment and disinfectants at the beginning of the epidemic in Liberec Region. On the other hand, it refers positively to the effective communication by the President of Liberec Region with the municipalities with extended powers and next it refers to the satisfactory availability of information about the governmental orders.

Based on the data obtained and the SWOT analysis performed, an alliance strategy is chosen to take advantage of opportunities to eliminate or mitigate the weakness of planning and solving. The discussion summarizes the course of planning and solving for protection of the population, possible comparison among the municipalities with extended powers and it summarizes the improvement proposal for next similar situations.

Key words

protection of the population; crisis management; pandemic; epidemic; personal protective equipment; extraordinary measures

Obsah

Úvod	7
1 Teoretická část	8
1.1 Ochrana obyvatelstva.....	8
1.1.1 Ženevské úmluvy	9
1.1.2 Historie	10
1.1.3 Vybrané právní předpisy.....	14
1.1.4 Varování a vyrozumění.....	16
1.1.5 Evakuace	21
1.1.6 Ukrytí.....	27
1.1.7 Nouzové přežití.....	29
1.1.8 Prostředky individuální ochrany.....	30
1.2 Pandemie koronavirem SARS-CoV-2.....	31
1.2.1 Koronavirus SARS-CoV-2 obecně	31
1.2.2 Situace ve světě	32
1.2.3 Situace v České republice	33
1.2.4 Situace v Libereckém kraji	34
2 Cíl práce a výzkumné otázky	35
2.1 Cíl práce	35
2.2 Výzkumné otázky	35
3 Operacionalizace pojmů.....	36
4 Metodika	37
5 Výsledky	37
5.1 Výsledky rozhovorů	38
5.2 Sumarizace rozhovorů.....	62
5.3 SWOT analýza	63
5.4 Výpočet SWOT analýzy	66
5.5 Výsledek SWOT analýzy	68
6 Diskuze	70
7 Závěr	74
Seznam použitých zdrojů	76
Seznam obrázků	83
Seznam tabulek.....	84
Seznam zkratk.....	85

Úvod

Ochrana obyvatelstva je nezbytným systémem každé společnosti. Plánování a řešení opatření k provádění ochrany obyvatelstva pomáhá obyvatelům státu v době krizové situace a pomáhá zmírnit její dopady. Obyvatelstvo by mělo mít základní vědomosti o civilní ochraně, s jejichž pomocí jsou v případě ohrožení schopni si ochránit svůj život, ale i životy, zdraví, či majetek druhých.

Cílem této diplomové práce je analýza plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva za epidemie koronavirem SARS-CoV-2 a komparace v obcích s rozšířenou působností Libereckého kraje.

Tato diplomová práce bude pojednávat o plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva v době krizové situace, a to sice v době epidemie státu a celosvětové pandemie. Již od jara roku 2020 se nejen celý svět, ale i naše Česká republika potýká s biologickou hrozbou v podobě virového onemocnění koronavirem COVID-19. Téma je mi blízké, protože pracuji jako zdravotnický záchranář na urgentním příjmu a celá situace kolem epidemie je s mým povoláním úzce spjatá, a to včetně ochrany obyvatelstva.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části, a to na část teoretickou a část výzkumnou. Teoretická část se bude zabývat ochranou obyvatelstva komplexně a bude zkoumat onemocnění SARS-CoV-2, které se objevilo v České republice v loňském roce. Výzkumná část se bude zabývat analýzou plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva za epidemie koronavirem SARS-CoV-2 a komparace v obcích s rozšířenou působností Libereckého kraje.

1 Teoretická část

Následující kapitoly popisují teoretickou část diplomové práce.

1.1 Ochrana obyvatelstva

Ochranou obyvatelstva se rozumí soubor činností a postupů, které směřují k minimalizaci dopadů mimořádných událostí a krizových situací na životy a zdraví obyvatelstva, majetek a životní prostředí (Štín et al., 2017). Definice ochrany obyvatelstva je zakotvena v zákoně č. 239/2000 sb. o integrovaném záchranném systému (dále jen IZS). Tento zákon formuluje ochranu obyvatelstva jako plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a jako další opatření k zabezpečení ochrany životů, zdraví a majetku (Česko, 2009).

Po celou dobu existence lidstva se vyskytují určitá nebezpečí. Na počátku se jednalo především o živelné katastrofy, sociální, náboženské a etnické střety, které mnohdy přerůstaly ve válečné konflikty. S postupem času se objevilo riziko vzniku průmyslových havárií, které jsou spojené i s jadernou energií, ohrožení informačních technologií a hrozba terorismu (Linhart, Roudný, 2009). V důsledku těchto rizik a hrozeb je zřejmé, že opatření, která budou snižovat tato ohrožení a jejich případné následky, jsou vlastně ochranou celé společnosti. Ochranu obyvatelstva percipujeme jako jeden ze základních pilířů systému bezpečnosti České republiky v souladu s Bezpečnostní strategií České republiky (Fiala, Vilášek, 2010).

Úkoly jednotlivých orgánů ochrany obyvatelstva jsou nepřenosné a jejich plnění plyne z konkrétních právních předpisů. Příkladem uvádíme varování, evakuaci, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva v gesci Hasičského záchranného sboru České republiky, zabezpečení veřejného pořádku v gesci Policie České republiky, ochranu životů a zdraví obyvatel v gesci Ministerstva zdravotnictví a krajů nebo zabezpečení fungování státní správy a samosprávy při mimořádné události nebo krizové situaci v gesci jednotlivých orgánů veřejné správy. Oblast ochrany obyvatelstva spravuje a koordinuje Ministerstvo vnitra podle zákona č. 239/2000 Sb., o IZS. Základním plánovacím dokumentem, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací, je krizový plán. Ten zpracovávají ministerstva a jiné ústřední správní úřady, Česká národní banka, jiné státní orgány, kraje, obce s rozšířenou působností (ORP) (MV-generální ředitelství HZS ČR, 2013).

1.1.1 Ženevské úmluvy

Ženevské úmluvy úzce souvisí s civilní obranou a ochranou civilních osob. Jedná se o mezinárodně přijatá pravidla pro vedení válek a ochranu obětí válek. Podstatou Ženevských úmluv je, že vždy musí být respektována důstojnost lidské bytosti a musí být učiněno vše pro zmírnění utrpení těch, kteří se konfliktu přímo neúčastní nebo jsou z určitého důvodu z konfliktu vyřazeni (MV-generální ředitelství HZS ČR, 2015). Ženevské úmluvy byly podepsány na Diplomatické konferenci v Ženevě v roce 1949. Jednalo se o tyto čtyři úmluvy:

- Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli;
- Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři;
- Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci;
- Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války.

K posílení ochrany civilních osob byly přijaty tři Dodatkové protokoly k Ženevským úmluvám, a to:

- I. Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů;
- II. Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter;
- III. Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám o přijetí dalšího rozeznávacího znaku (Ministerstvo vnitra České republiky, ©2021).

V rámci Dodatkového protokolu I jsou dány určité humanitární úkoly, které mají za cíl chránit civilní obyvatelstvo před nebezpečím a vytvořit mu podmínky pro přežití. Jedná se o tyto úkoly:

- hlásné služby,
- evakuaci,
- organizování a poskytování úkrytů,
- zatemňování,
- záchranné práce,
- zdravotnické služby včetně první pomoci a náboženská pomoc,
- boj s požáry,
- zjišťování a označování nebezpečných oblastí,
- dekontaminaci a podobná ochranná opatření,
- poskytování nouzového ubytování a zásobování,
- okamžitou pomoc při obnově a udržování pořádku v postižených oblastech a pomoc při ochraně předmětů nezbytných k přežití,
- okamžitou opravu nezbytných veřejných zařízení,
- bezodkladné pohřební služby,
- doplňující činnost nezbytná ke splnění výše uvedených úkolů, včetně plánování a organizování, ale neomezující se pouze na tuto činnost (Kovařík, Smetana, 2006).

1.1.2 Historie

Stát se zavazuje, že bude chránit životy, zdraví a majetkové hodnoty (Česko, 1998). Za tímto účelem jsou plněny úkoly a přijímána opatření, jejichž cílem je ochrana obyvatelstva. Postavení ochrany obyvatelstva vzniklo pomocí rozsáhlých změn v bezpečnostním prostředí (Kratochvílová, 2010).

1.1.2.1 Civilní protiletectká ochrana

Vznik civilní protiletectké ochrany (dále jen CPO) datujeme do období mezi první a druhou světovou válkou. Obě světové války měly značný vliv na její vznik. Po skončení první světové války bylo nutné neopomenout nové výzvy, především

co se způsobu vedení ozbrojených střetnutí týče. Vzrostl potenciál vzdušného prostoru a využití letectva vzbuzovalo pozornost. Další problematikou se staly bojovné otravné látky. V reakci na tyto skutečnosti byla v roce 1929 založena organizace Ústředí obrany obyvatelstva. Jejím úkolem bylo zpracování problematiky pasivní obrany do podmínek Československé republiky a vycházela ze zásady dobrovolnosti. Vzorem se stal francouzský systém. Kvůli intenzivní výstavbě armády a vzdušných ozbrojených sil v Německu se dalo očekávat využití prostředků ozbrojených sil a bylo zřejmé, že pasivní obrana již nemůže být vykonávána dobrovolně. Na tuto situaci reaguje v roce 1935 zákon č. 82 Sb., o ochraně a obraně proti leteckým útokům, který se stal pilířem systému CPO. Přijetí zákona ukončilo činnost Ústředí obrany obyvatelstva. Ústředním orgánem bylo ministerstvo vnitra, které své úkoly předávalo na obecní a okresní úřady. Významnou změnu přinesla druhá světová válka, kdy v roce 1940 přešla CPO pod protektorátní policii. V roce 1948 došlo ke vzniku pevné organizační skupiny civilní ochrany.

Hlavními úkoly CPO bylo zajištění individuální a kolektivní ochrany. Individuální ochrana se zakládala především v zabezpečení plynovými maskami. V roce 1937 byla zahájena jejich výroba pro potřeby CPO. Kolektivní ochrana spočívala v budování úkrytového fondu (Štětina et al., 2014).

1.1.2.2 Civilní obrana

Vývoj civilní obrany (dále jen CO) můžeme datovat od roku 1951 až do roku 1992. Byl ovlivněn poválečným obdobím. Dne 13. července 1951 bylo přijato Vládní usnesení o civilní obraně, které znamenalo zřízení systému CO, jehož řízení a organizování spadalo pod ministerstvo vnitra. Systém CO vznikl jako reakce na hrozbu válečného konfliktu s použitím konvenčních zbraní nebo bojových otravných látek. V roce 1958 bylo přijato Usnesení vlády č. 49 o civilní obraně, které bylo reakcí na hrozící využití zbraní hromadného ničení. Usnesení obsahovalo směrnici, která ukládala CO další úlohu, a to sice likvidaci následků živelných pohrom a přírodních katastrof. Vrcholným orgánem řízení obrany ČSSR a CO se stala Rada obrany státu a ústředním orgánem státní správy ve věcech CO se stalo ministerstvo národní obrany. Riziko vzniku průmyslových havárií a zvýšený výskyt živelných pohrom vedlo k tomu, že nabýval nových rozměrů nevojenský rozměr CO. Dne 19. ledna 1990 byly schváleny Dodatkové protokoly k Ženevským úmluvám a byl

vznesen požadavek na vytvoření samostatného zákona, který by spravoval danou problematiku (Šilhánek, Dvořák, 2003).

Mezi lety 1951 a 1957 se CO vyvíjela především v oblastech varování a vyrozumění, individuální a kolektivní ochrany. Budoval se poplachový systém. K vyrozumění zpočátku sloužila jen veřejná telefonní síť. Individuální ochranu představovala výroba ochranných masek a také výroba dětských ochranných vaků a kazajek. Kolektivní ochrana přispěla k budování úkrytů. V období let 1958 až 1975 vzniká další opatření, a to evakuace. V následujících letech až do roku 1989 se pozornost soustředila na varování a vyrozumění, evakuaci, ukrytí a individuální ochranu. Rada obrany státu dala za vznik automatizovanému systému varování a vyrozumění obyvatelstva. Budovaly se protiradiační úkryty (Štětina et al., 2014).

1.1.2.3 Civilní ochrana

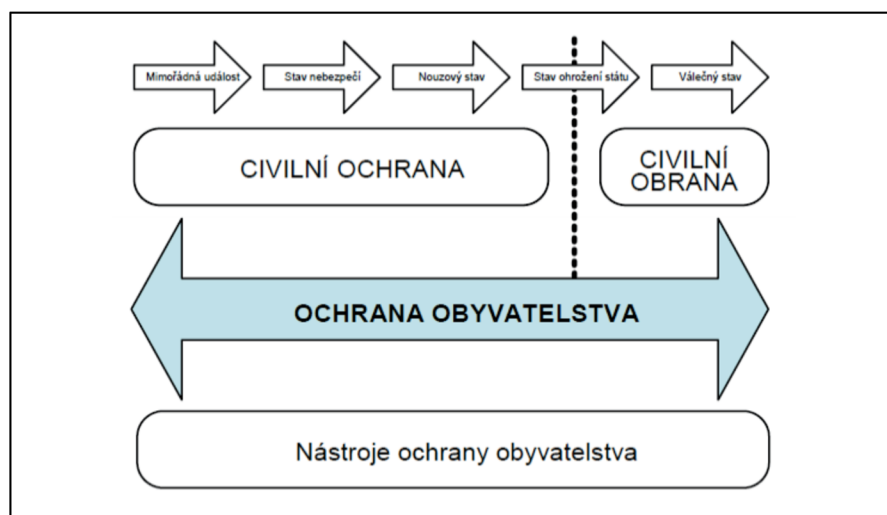
Vyhlášení samostatné České republiky přineslo jisté změny ve fungování civilní obrany, a to především změna označení na "*civilní ochranu*" (obr. 1). Vývojová etapa byla zakončena v roce 2000 a představovala období hledání úlohy a postavení civilní ochrany v bezpečnostním prostředí a budování systému po vzoru vyspělých zemí. Ústředním orgánem státní správy v oblasti civilní ochrany zůstává Ministerstvo obrany. Klíčovým dokumentem vývoje se stalo Usnesení vlády č. 126 z roku 1993, jehož příloha stanovovala Opatření civilní ochrany České republiky a bylo rozhodnuto, že nový systém civilní ochrany podpoří koncepci Armády České republiky a bude v souladu s Dodatkovými protokoly I a II k Ženevským úmluvám. Spolupráce s NATO dala za vznik civilnímu nouzovému plánování, které se stalo jedním z nástrojů nevojenské spolupráce. Oblast civilní ochrany byla předána zpět pod ministerstvo vnitra v důsledku Usnesení vlády č. 710 z roku 1997. V roce 1998 byl přijat zákon č. 110 Sb., o bezpečnosti České republiky, který formuluje nový bezpečnostní systém a úlohu civilní ochrany v něm (Štětina et al., 2014).

Úkolem civilní ochrany bylo využití nejen v případě vojenských ohrožení, ale hlavně při mimořádných událostech a krizových situacích v době míru. Kolektivní ochrana věnovala pozornost udržení stávajícího úkrytového fondu. Individuální ochrana přenášela odpovědnost na obyvatelstvo v zajištění prostředků individuální ochrany (Štětina et al., 2014).

1.1.2.4 Ochrana obyvatelstva

Od roku 2001 po současnost se stát snaží o zajištění ochrany obyvatelstva a jeho životních podmínek ve vztahu k mimořádným událostem a krizovým situacím nevojenského i vojenského charakteru. Byla přijata skupina zákonů tzv. *“krizové legislativy”*, kam řadíme hlavně zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky, dále zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení. Ministerstvo vnitra České republiky se stalo ústředním orgánem státní správy v oblasti ochrany obyvatelstva. Dne 1. ledna 2001 vzniklo v rezortu Ministerstva vnitra České republiky generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. Kompetence okresních úřadů byly rozděleny mezi nově vzniklé krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Opatření ochrany obyvatelstva jsou realizována složkami integrovaného záchranného systému, zejména HZS ČR. Opatření ochrany obyvatelstva provádí orgány veřejné správy, právnické, podnikající fyzické a fyzické osoby. Ministerstva a jiné ústřední správní úřady plní úkoly ochrany obyvatelstva v oboru své působnosti. Rozhodovací roli má Ministerstvo vnitra České republiky (Kovařík, Smetana, 2006).

Vznikají nova opatření ochrany obyvatelstva. V oblasti varování a vyrozumění vzniká tzv. *“jednotný systém varování a vyrozumění”*, který je tvořen vyrozumívacími centry, telekomunikačními sítěmi a koncovými prvky. Pro varování obyvatelstva je zaveden signál *“všeobecná výstraha”* nebo *“požární poplach”*. Evakuace se plánuje pro řešení rozsáhlých mimořádných situací. Nouzové přežití zajišťuje nouzové ubytování, nouzové zásobování potravinami a pitnou vodou, nouzové služby poskytované obyvatelstvu, nouzové dodávky energií nebo organizaci humanitární pomoci. V dnešní době roslušujeme úkryty stálé a improvizované. Prostředky individuální ochrany můžeme rozdělit na prostředky k ochraně dýchacích cest a prostředky k ochraně povrchu těla. Pro úspěšné provádění opatření ochrany obyvatelstva je předurčený každý poučený občan, který je schopný poskytnout pomoc při mimořádných událostech sobě a svému okolí (Štětina et al., 2014).

Obrázek 1 Vztah ochrany obyvatelstva (Kovařík, 2017)

1.1.3 Vybrané právní předpisy

Zlomovou situací se stává v roce 1997 přenesení působnosti v oblasti ochrany obyvatelstva z Ministerstva obrany na Ministerstvo vnitra. Ochrana obyvatelstva se tak stává součástí civilního nouzového plánování a jak jsme již zmínili, byly přijaty tzv. krizové, ale i jiné zákony a legislativa. Jedná se o následující právní normy (Šín et al., 2017).

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, jeho vydáním byla rozřešena otázka legislativního zakotvení bezpečnosti státu při mimořádných událostech. Zákon udává státu povinnost zajistit jeho svrchovanost, celistvost a ochranu demokratických hodnot, životů a majetku. V případě ohrožení těchto hodnot, může stát vyhlásit krizový stav (Česko, 1998).

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, který definuje pojem ochrana obyvatelstva a mj. také pojmy mimořádná událost, záchranné a likvidační práce, IZS apod. Dále definuje zařízení civilní ochrany bez právní subjektivity (Vilášek et al., 2014, Remeš et al., 2013).

Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky, který dává HZS ČR za úkol ochranu životů a zdraví obyvatel, životního prostředí, zvířat a majetku před požáry a jinými mimořádnými událostmi a krizovými situacemi (Česko, 2015).

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, rozděluje druhy jednotek požární ochrany a stanovuje jejich úkoly. Základním úkolem je civilní ochrana a ochrana obyvatelstva (Česko, 1985).

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, který udává působnost a pravomoc státních orgánů, orgánů samosprávy, právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany ČR (Česko, 2000b).

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy, který upravuje přípravu hospodářských opatření po vyhlášení krizového stavu. Tento zákon slouží k uspokojování základních životních potřeb fyzických osob v době krizového stavu (Česko, 2000c).

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, která v první části obsahuje personální složení a věcné prostředky zařízení civilní ochrany jako je zařízení pro zajištění evakuace, zařízení pro zajištění nouzového přežití a organizace humanitární pomoci, zařízení pro nouzové zásobování vodou, zařízení pro poskytování první pomoci, zařízení pro provádění prací spojených s vyprošťováním osob a k odstraňování následků mimořádných událostí, zařízení pro dekontaminace, zařízení pro ukrytí osob a zařízení pro zabezpečení výdeje prostředků individuální ochrany. Dalším bodem je odborná příprava personálu zařízení civilní obrany. Druhá část obsahuje způsob informování právnických a fyzických osob o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních a způsobu jejich provedení. Jedná se o způsob a obsah informování. Třetí část obsahuje technické, provozní a organizační zabezpečení jednotného systému varování a vyrozumění a způsob poskytování tísňových informací. Sem patří vyrozumívací centra, telekomunikační sítě, koncové prvky varování a vyrozumění a ověřování provozuschopnosti. Čtvrtá část obsahuje způsob provádění evakuace a jejího všestranného zabezpečení. Dále stanovuje orgány pro řízení evakuace. Páta část obsahuje zásady postupu při poskytování úkrytů a způsob a rozsah kolektivní a individuální ochrany obyvatelstva. Šestá část obsahuje požadavky ochrany obyvatelstva v územním plánování a stavebně technické požadavky na stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany. V sedmé části nabývá vyhláška účinnosti. Příloha č. 1 vyhlášky obsahuje seznam věcných prostředků pro zařízení civilní ochrany, příloha č. 2 obsahuje tvar a význam varovného signálu a příloha č. 3 obsahuje zvláštnosti provádění evakuace v rámci povodňové ochrany (Česko, 2002).

Koncepce ochrany obyvatelstva, aktuálně Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020, s výhledem do roku 2030, je strategickým dokumentem. Tento dokument tvoří podrobný popis a zpracování struktury systému ochrany obyvatelstva s ustanovením detailních úkolů a termínů pro jejich splnění. Podkladem zpracování Koncepce ochrany

obyvatelstva se stala Bezpečnostní strategie ČR. Zpracování koncepce je v gesci Ministerstva vnitra - generálního ředitelství HZS ČR. Ovšem širě této problematiky povoluje i jiným orgánům veřejné správy podílet se na tvorbě koncepce. Koncepce stanoví další postup rozvoje významných oblastí ochrany obyvatelstva, kterými jsou výchova a vzdělávání, síly, věcné zdroje, úkoly ochrany obyvatelstva a krizového řízení, věda a výzkum. Prioritami v rozvoji ochrany obyvatelstva je zapojení občanů/fyzických osob do systému ochrany obyvatelstva tak, že zvýší své schopnosti sebeobrany za využití informací a znalostí v rámci plošného a cíleného systému výchovy a přípravy. Další prioritou je zapojení právnických a pracujících fyzických osob do přípravy na mimořádné události a krizové situace, kdy budou spolupracovat s odpovědnými orgány veřejné správy. Další prioritou je zvýšení ochrany prvků kritické infrastruktury proti možným hrozbám. Neméně důležitá je podpora vědy, výzkumu, vývoje a inovací a vzdělávání odborníků (MV-generální ředitelství HZS ČR, 2015).

1.1.4 Varování a vyrozumění

Včasné informování o hrozícím nebo již vzniklém nebezpečí v důsledku mimořádné události nebo krizové situace je prvním krokem, který směřuje k ochraně obyvatelstva v případě jeho ohrožení (Víšek, 2013). Od roku 2013 oficiálně Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky uvádí, a to i v koncepci ochrany obyvatelstva, varování a informování. V současné legislativě však ke změně prozatím nedošlo (MV-generální ředitelství HZS ČR, 2015).

Varováním rozumíme *“souhrn technických a organizačních opatření zabezpečujících včasné uvědomování obyvatelstva o hrozící nebo nastalé mimořádné události, vyžadující realizaci opatření na ochranu obyvatelstva pomocí varovných signálů”* (Štětina et al., 2000).

Šíření varování může probíhat prostřednictvím určitých kanálů a prostředků, jako jsou:

- koncové prvky jednotného systému varování a vyrozumění,
- místní informační systémy,
- mobilní rozhlašovací prostředky,
- osobní vyhlášení,
- rozhlas a televize,
- mobilní telefony, internet a další technologie.

Šíření varovné informace probíhá ve formě:

- akustické = verbální - mluvené slovo,
- zvukové - varovný signál,
- optické = vizuální - piktogram,
- kombinované.

Varování obyvatelstva provádí stát, ale tento úkol přebírá především Hasičský záchranný sbor České republiky. Varování při radiačních haváriích provádí provozovatelé jaderných zařízení. Zaměstnavatelé varují své zaměstnance, vedení škol své žáky a studenty (Štětina et al., 2014).

V rámci havarijního plánu kraje se zpracovávají plány konkrétních činností, a to **Plán varování obyvatelstva** a **Plán vyrozumění**. Plán varování obyvatelstva udává způsob informování a způsob ukončení ohrožení, rozdělení odpovědnosti za provedení varování obyvatelstva, význam varovných signálů a také prostředky pro varování obyvatelstva. Plán vyrozumění udává způsoby informování o mimořádné události a způsoby vyrozumění složek integrovaného záchranného systému, krizových štábů, zástupců obcí, orgánů a organizací a také prostředky pro vyrozumění (Šín et al., 2017).

Vyrozuměním rozumíme *“souhrn technických a organizačních opatření zabezpečujících včasné předávání informací o hrozící nebo nastalé mimořádné události určeným orgánům státní správy, samosprávy, právníkům a fyzickým osobám”* (Štětina et al., 2000).

Včasné vyrozumění má zásadní vliv na včasné zahájení ochranných opatření. Jeho hlavním významem je aktivace činnosti určených orgánů a osob pro řízení a provádění buď preventivních opatření, nebo opatření k odstraňování následků již vzniklé mimořádné události nebo kritické situací. Vyrozumění funguje jako tok informací na třech úrovních, a to:

- primární úroveň vyrozumění = informace z místa, kde hrozí nebezpečí proudí k orgánům, které odpovídají za ochranu obyvatelstva,
- sekundární úroveň vyrozumění = informace o ohrožení obyvatelstva proudí mezi orgány, které odpovídají za ochranu obyvatelstva a které budou řešit danou mimořádnou událost,
- terciální úroveň vyrozumění = informace proudí od příslušných orgánů k osobám, které se budou bezprostředně podílet na řešení mimořádné události.

Pro vyrozumění můžeme využít mnoho komunikačních prostředků, např. moderní technologii pracovišť operátorů telefonních center tísňového volání TCTV 112, která propojuje základní složky integrovaného záchranného systému a funguje jako volání na jednotné evropské číslo tísňového volání 112 nebo AMDS, což je automatizovaný systém odesílání hlasových zpráv (Štětina et al., 2014).

Jednotný systém varování a vyrozumění (dále jen JSVV) (obr. 2) existuje v České republice od roku 1991 a jeho existence je dána zákonem č. 239/2000 Sb., o IZS, který ukládá Ministerstvu vnitra, potažmo generálnímu ředitelství HZS ČR, jeho zajišťování a provozování. JSVV zahrnuje tři subsystémy, a to vyrozumívací centra, telekomunikační sítě a koncové prvky varování a koncové prvky vyrozumění.

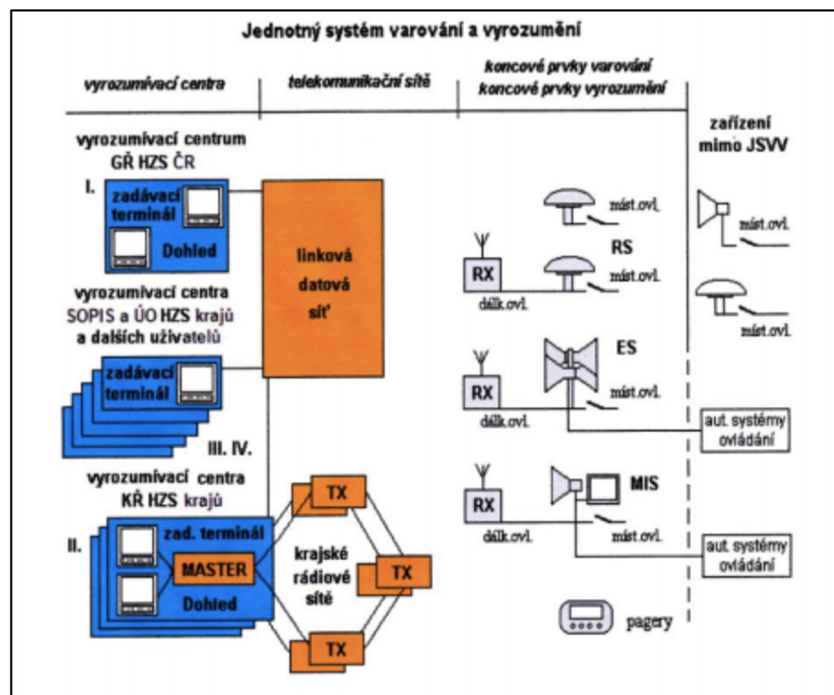
Vyrozumívací centra jsou součástí operačních a informačních středisek IZS a jsou rozdělena do čtyř úrovní:

- I. úroveň - generální ředitelství HZS ČR,
- II. úroveň - operační a informační střediska (OPIS) HZS krajů,
- III. úroveň - sektorová OPIS a OPIS územních odborů HZS,
- IV. úroveň - jiní provozovatelé, např. jaderných elektráren Temelín a Dukovany.

Základní součástí vyrozumívacích center jsou zadávací terminály, jimiž uživatelé JSVV vstupují do systému a ovládají koncové prvky varování a vyrozumění.

Telekomunikační sítě propojují zadávací terminály s dalšími částmi systému a umožňují uživatelům JSVV předávat zprávy na pagery (Štětina et al., 2014).

Koncové prvky varování jsou elektromechanické (těž rotační, motorové) a elektronické sirény a místní informační systémy s vlastnostmi elektronických sirén. Elektromechanické sirény jsou již zastaralé. Pomocí elektronických sirén, které jsou moderní, jsme schopni vyhlásit varovný signál i reprodukovat verbální informace, které jsou uloženy v paměti. Místní informační systémy využijeme ideálně na ploše malé obce nebo vesnice, protože jsou schopny zajistit běžnou komunikaci orgánů místní samosprávy s obyvateli, ale i komunikaci orgánů krizového řízení s obyvatelstvem (Štětina et al., 2014). V současnosti se na našem území nachází přes 8 800 sirén, které jsou v působnosti HZS ČR. Pokrývají 85 % obydleného území naší republiky a většinu z nich je možno ovládat dálkově (HZS ČR, ©2017). *Koncovými prvky vyrozumění* jsou osobní pagery (Štětina et al., 2014).

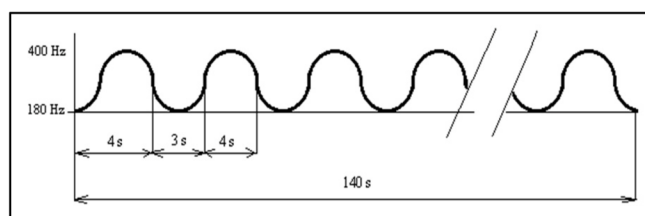

Obrázek 2 Jednotný systém varování (Štětina, 2014)

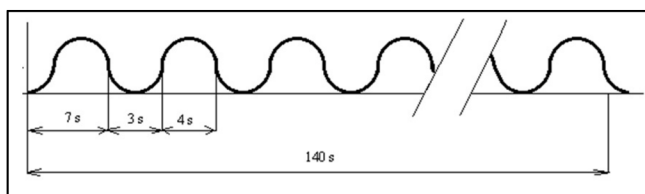
Akustické výstupy JSVV jsou tyto tři následující:

1. varovný signál “Všeobecná výstraha” (obr. 3 a obr. 4) je charakterizována kolísavým tónem v trvání 140 sekund, ukončena verbální informací podle charakteru mimořádné události: “Všeobecná výstraha”, “Nebezpečí zátopové vlny”, “Chemická havárie”, nebo podle požadavků HZS kraje, po odvolání ohrožení verbální informace “Konec poplachu” (Šín et al., 2017).

Varovný signál “Všeobecná výstraha” by obyvatelstvo mělo respektovat a nepodceňovat, mělo by se ukryt do nejbližší budovy, zavřít okna a dveře a zapnout si televizi nebo rozhlas (HZS ČR, ©2021a).

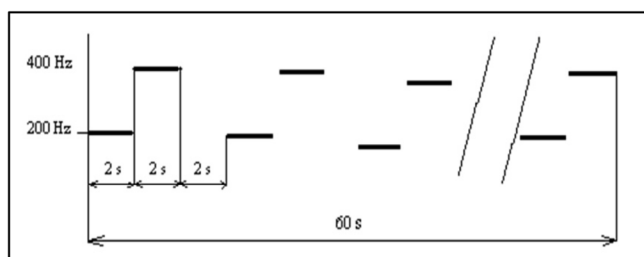

Obrázek 3 Elektromechanická siréna Všeobecná výstraha (HZS ČR, ©2021)

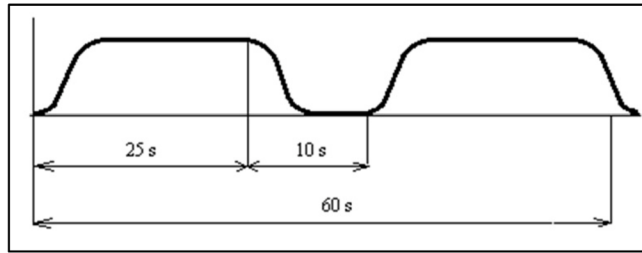

Obrázek 4 Elektronická siréna Všeobecná výstraha (HZS ČR, ©2021)

2. signál “Požární poplach” (obr. 5 a obr. 6) je určen pro svolávání jednotek požární ochrany, není signálem varovným, přerušovaný (elektromechanické sirény) nebo střídaný (elektronické sirény) tón, trvá 60 sekund a je ukončen verbální informací “Požární poplach”.

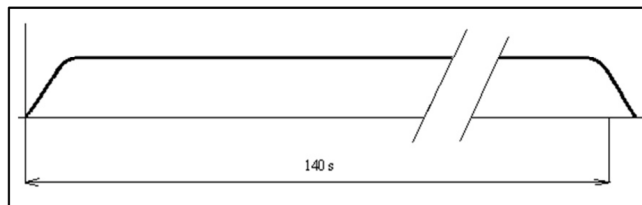

Obrázek 5 Elektromechanická siréna Požární poplach (HZS ČR, ©2021)

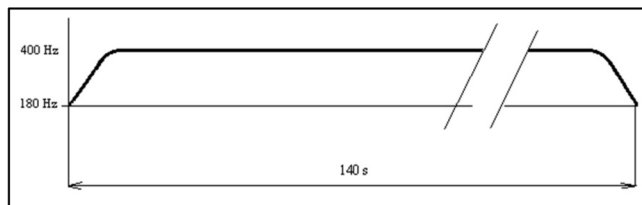

Obrázek 6 Elektronická siréna Požární poplach (HZZ ČR, ©2021)

3. “Zkušební tón” je trvalý tón v trvání 140ti sekund, provádí se každou první středu v měsíci ve 12 hodin, slouží k ověření provozuschopnosti sirén, ukončen verbální informací “Zkouška sirén” (Šín et al., 2017).

Obrázek 7 Elektromechanická siréna Zkušební tón (HZZ ČR, ©2021)

Obrázek 8 Elektronická siréna Zkušební tón (HZZ ČR, ©2021)

1.1.5 Evakuace

Evakuace “je souhrn opatření k organizovanému přemístění osob, zvířectva a věcných prostředků.” Její průběh směřuje od místa ohrožení mimořádnou událostí do místa náhradního ubytování a stravování, ustájení pro zvířata a uložení věcných prostředků. Evakuaci může nařídit vláda, hejtman kraje, starosta obce nebo velitel zásahu, poté je evakuace povinná a neuposlechnutím nařízení dochází k porušení zákona (Šín et al., 2017). Evakuace se vztahuje na všechny osoby, které se nachází na ohroženém území mimořádnou událostí. Výjimkou jsou osoby, které se budou podílet na záchranných pracích nebo na řízení evakuace (HZZ ČR, ©2015). V případě vyhlášení evakuace, je důležité neprodleně zajistit domácnost, vzít si s sebou již připravené evakuační zavazadlo a shromáždit se v místě pro evakuaci předem určeném. O nařízené evakuaci informují hromadné sdělovací prostředky (např. rádio,

televize) nebo místní veřejný rozhlas (Centers for Disease Control and Prevention, ©2018). Zajištění domácnosti má jisté zásady, a to:

- uhašení otevřeného ohně v krbu,
- vypnutí elektrických spotřebičů,
- uzavření přívodu vody a plynu,
- ověření, že i sousedé vědí o evakuaci,
- vložení cedulky se jménem, adresou a kontaktem na rodiče dětem do kapsy,
- uložení domácích mazlíčků do přenosných schránek a vzetí s sebou,
- zásobování exotických zvířat potravou a ponechání jich v domácnosti,
- vzetí evakuačního zavazadla, uzamknutí bytu/domu, dání oznámení na dveře, že je byt/dům opuštěn a dostavení se na určené místo (HZS ČR, 2015).

Evakuaci dělíme dle rozsahu opatření, dle doby trvání, dle zvolené varianty řešení a dle způsobu realizace.

Dle rozsahu opatření dělíme evakuaci na:

- **objektovou** - jedná se o evakuaci osob jedné budovy, správních budov nebo technických provozů, o její realizaci rozhodují orgány vymezené v zákonech č. 239/2000 Sb., o IZS, č. 133/1985 Sb. o požární ochraně a č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky,
- **plošnou** - jedná se o evakuaci osob části nebo celého území celku, o její realizaci rozhodují orgány státní správy a samosprávy a orgány vymezené v zákonech č. 239/2000 Sb., o IZS a č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení.

Dle doby trvání dělíme evakuaci na:

- **krátkodobou** - pokud ohrožení nevyžaduje pobyt mimo oblast delší než 24 hodin, v takovém případě není zajištěno nouzové ubytování, pouze nouzové přístřeší,
- **dlouhodobou** - pokud ohrožení vyžaduje pobyt mimo oblast delší než 24 hodin, zajišťuje se nouzové ubytování a další opatření s tím spojené.

Dle zvolené varianty řešení dělíme evakuaci na:

- **přímou** - ta je prováděná bez předchozího ukrytí ohrožených osob,
- **s ukrytím** - ta je prováděná po předchozím ukrytí ohrožených osob a po snížení prvotního nebezpečí.

Dle způsobu realizace dělíme evakuaci na:

- **samovolnou** - evakuace není řízena a ohrožené osoby jednají dle vlastního uvážení,
- **řízenou** - evakuace je řízena odpovědnými orgány, provádí se za pomoci využití vlastních dopravních prostředků, pěšky nebo zajištěnými hromadnými prostředky (Štětina, 2000).

Existují základní pojmy, které při evakuaci využíváme:

- **evakuační zóna** je dané území, ze kterého provádíme evakuaci,
- **evakuační trasa** je cesta vyhrazená k evakuaci, funguje buď směrem do ohroženého území, nebo směrem z ohroženého území,
- **uzávěra** je označené místo, které brání vstupu nepovolaným osobám do ohroženého území,
- **evakuační středisko** je zařízení mimo ohrožené území, kde jsou evakuované osoby shromážděny a informovány o dalším postupu evakuace,
- **příjmové území** je území mimo dosah ohrožení, které je připraveno pro evakuované osoby a pro následný příjem do nouzového ubytování přes přijímací středisko,
- **příjmací středisko** je zařízení v příjmovém území, kde jsou evakuované osoby rozdělovány a přemišťovány do míst nouzového ubytování (může být spojeno s evakuačním střediskem v jedno),
- **místo nouzového ubytování** je zařízení nebo objekt sloužící k náhradnímu přechodnému ubytování,
- **místo hromadného stravování** je zařízení, ve kterém je zajištěno stravování pro evakuované osoby a osoby, které se podílí na evakuaci,
- **místo humanitární pomoci** je místo, kde jsou evakuovaným osobám rozdělovány nouzové příděly nezbytné k přežití,
- **místo speciální očisty** je zařízení, ve kterém je prováděna hygiena evakuovaných osob a dekontaminace dopravní techniky,
- **evakuační zavazadlo** je osobní zavazadlo každé evakuované osoby (Štětina, 2014).

Evakuační zavazadlo (obr. 9) se připravuje pro případ evakuace v době ohrožení mimořádnou událostí. Jako evakuační zavazadlo může posloužit batoh, cestovní taška nebo kufr. Jeho hmotnost by neměla překročit 25 kg pro dospělé osobu a 10 kg pro dítě (při evakuaci zřízenými hromadnými prostředky). Každé evakuační zavazadlo by mělo být označené jménem a adresou. Evakuační zavazadlo by mělo obsahovat:

- základní trvanlivé potraviny, pitnou vodu,
- předměty denní potřeby, jídelní misku a příbor,
- osobní doklady, peníze, pojistné smlouvy a cennosti,
- přenosné rádio s rezervními bateriemi,
- hygienické potřeby a léky,
- svítilnu s rezervními bateriemi, kapesní nůž, zápalky, šití,
- náhradní oděv, obuv, pláštěnku, spací pytel nebo přikrývku,
- mobilní telefon a nabíječku,
- psací potřeby a papíry (HZS ČR, ©2015).

Obrázek 9 Evakuační zavazadlo (skolenibozp.cz)

Plánování evakuace je nezbytnou součástí přípravy opatření k provádění evakuace. Je výsledkem analýzy možných ohrožení, demografických podmínek ohroženého území, charakteristiky území, apod (Štětina, 2000). Plánování evakuačních opatření zahrnuje:

- stanovení evakuačních zón a pořadí jejich evakuace, vymezení evakuačních tras, zajištění dopravních prostředků, zabezpečení činnosti evakuačních a přijímacích středisek, stanovení míst nouzového ubytování,
- zajištění propustnosti evakuačních tras, regulaci pohybu osob při evakuaci a provedení uzávěry evakuovaného prostoru,
- stanovení a označení míst shromažďování, zajištění ostrahy evakuovaného prostoru,
- přípravu pro příjem evakuovaných osob, rozdělování a přijímání osob do přijímacích středisek, zajištění nouzového ubytování,
- přípravu na řízení dopravy,
- přípravu postupů pro evakuaci a umístění hospodářského zvířectva, strojů, předmětů kulturní hodnoty a technických zařízení,
- přípravu postupu informování osob,
- psychosociální přípravu (MV-generální ředitelství HZS ČR, 2015).

Způsob zabezpečení evakuace se plánuje v oblastech:

- **pořádkového zabezpečení**, které zajišťují (podle požadavků zpracovatele evakuačního plánu) orgány PČR a po schválení vládou i Armáda České republiky, pořádkové zabezpečení zahrnuje zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti v průběhu celé evakuace,
- **dopravního zabezpečení**, které zajišťují útvary dopravy zpracovatele evakuačního plánu na základě uzavřených smluv, dopravní zabezpečení zahrnuje zajištění hromadné přepravy osob a zásobování pohonnými hmotami,
- **zdravotnického zabezpečení**, které zajišťuje zdravotní rada s využitím zdravotnických zařízení, zdravotnické zabezpečení zahrnuje zajištění předlékařské zdravotnické pomoci, převozu do zdravotnického zařízení a hygienickoepidemiologických opatření,
- **ubytování, zásobování a distribuce zásob**, které zajišťuje zpracovatel evakuačního plánu na základě uzavřených smluv nebo na základě mimořádných pravomocí, ubytování, zásobování a distribuce zásob zahrnuje zabezpečení nouzového stravování a zásobování pitnou vodou a nouzovými příděly,
- **informačního zabezpečení**, které zajišťuje příslušný útvar zpracovatele evakuačního plánu, informační zabezpečení zahrnuje varování obyvatelstva a poskytování informací (Štětina, 2014).

Plán evakuace obyvatelstva je základní plánovací dokument a je součástí havarijního plánu kraje. Plán evakuace obyvatelstva obsahuje:

- zásady provádění evakuace,
- rozsah evakuačních opatření,
- zabezpečení evakuace,
- orgány pro řízení evakuace a způsob jejich vyrozumění,
- rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace obyvatelstva (Brehovská et al., 2016).

1.1.6 Ukrytí

Ukrytí je opatření k ochraně obyvatelstva, při kterém jsou využity úkryty nebo jiné prostory před škodlivými účinky mimořádných událostí (European Commission, ©2020). Plán ukrytí stanovuje způsob a rozsah ochrany obyvatelstva ukrytím a je součástí havarijního plánu. Za mimořádných událostí se ukrytí obyvatelstva zajišťuje v improvizovaných a ve stálých úkrytech.

Improvizované úkryty jsou budovány k ochraně obyvatelstva před účinky zbraní hromadného ničení v případě stavu ohrožení státu a válečného stavu, před účinky světelného a tepelného záření a před účinky pronikání radiace a kontaminace radioaktivním prachem, a to sice v místech, kde nelze využít stálých úkrytů. Jedná se o předem vybraný vyhovující prostor ve vhodných částech bytů, domů nebo provozů. Takový prostor slouží k ochraně fyzických nebo právnických osob, které využívají pro vznik úkrytu vlastních materiálních a finančních zdrojů. Improvizovaný úkryt by měl být v blízkosti pobytu osob, doporučená dobohová vzdálenost je 500 až 800 metrů. Ideálními materiály pro improvizovaný úkryt jsou železobeton a ocel. Dobře poslouží i masivní cihelné nebo kamenné stavby se zasílenými stropy, okny a dveřmi, se vstupem a únikovými cestami, zabezpečené větráním a těsněním a vnitřním vybavením (obr. 10). Vnitřní vybavení je vhodné při delším pobytu v improvizovaném úkrytu a mělo by zahrnovat:

- zásobu pitné vody nejméně na tři dny, a to tři litry na osobu a den,
- trvanlivé potraviny na cca tři dny,
- nouzovou toaletu, nejlépe v samostatné místnosti,
- přenosnou nádobu na odpadky,
- přenosnou nádobu na použitou vodu,
- jednoduchá lůžka i sedačky.

V improvizovaném úkrytu platí zásady chování:

- ukryvaný se řídí pokyny velitele úkrytu nebo pokyny vysílanými rozhlasem a televizí,
- otevřený plamen je využíván pouze v úkrytu s odvodním komínkem,
- v případě výskytu nebezpečných látek je třeba vypnout klimatizaci, nevětrat a utěsnit všechny otvory,

- v nevětraném a utěsněném úkrytu hrozí nebezpečí otravy vydýchaným oxidem uhličitým,
- zákaz kouření,
- ohleduplné chování k ostatním ukrytým (HZS ČR, ©2014).

Stálé úkryty jsou budovány k ochraně obyvatelstva před účinky zbraní hromadného ničení v případě stavu ohrožení státu a válečného stavu. Tyto úkryty nejsou rovnoměrně rozmístěné, a proto je nelze využít při mimořádných událostech nevojenského charakteru. Stálé úkryty tvoří ochranné prostory v podzemních částech staveb. Trend budování těchto velkokapacitních úkrytů vznikl v 80. letech 20. století a úkryty poskytovaly i mírové využití, kupříkladu jako garáže, sklady nebo kina. Evidenci stálých úkrytů vedou hasičské záchranné sbory krajů a obecní úřady, oba typy úkrytů by měly být vedeny v plánech ukrytí obce. Hasičské záchranné sbory mohou vyřazovat stálé úkryty z evidence na základě žádosti majitele stálého úkrytu, a to v případě stavebně technického stavu stálého úkrytu, který i přes prováděnou pravidelnou údržbu může vést k ohrožení ukrytých osob (Šín et al., 2017). Stálé úkryty dělíme na:

- **stálé tlakově odolné úkryty**, které se využívají k ochraně obyvatelstva proti účinkům zbraní hromadného ničení v případě stavu ohrožení státu (dále jen SOS) a válečného stavu (dále jen VS),
- **stálé tlakově neodolné úkryty**, které se využívají k ochraně obyvatelstva proti účinkům světelného a tepelného záření, pronikavé radiaci a kontaminaci radioaktivním prachem,
- **ochranné systémy podzemních dopravních staveb**, které se využívají k ochraně obyvatelstva při SOS a VS a při jiných mimořádných událostech (Vyhláška č. 380/2002 Sb.).

Ochranné systémy podzemních dopravních staveb najdeme v České republice v Praze. Prvním je tzv. ochranný systém metra s úkrytovou kapacitou 332 tisíc osob a druhým je Strahovský tunel s úkrytovou kapacitou 15 tisíc osob. Tyto tunely mají dva účely, a to využití k dopravě a využití k ukrytí osob (Magistrát hlavního města Prahy, 2015).

1.1.7 Nouzové přežití

Nouzové přežití je dalším opatřením k ochraně obyvatelstva. Představuje souhrn činností a postupů věcně příslušných orgánů krizového řízení, správních úřadů, složek IZS, právnických osob a podnikajících fyzických osob nebo fyzických osob, které jsou prováděny k minimalizaci negativních dopadů mimořádných událostí a krizových situací na životy a zdraví postiženého obyvatelstva (HZS ČR, ©2014b). Nouzové přežití obyvatelstva je plánováno pro řešení mimořádných událostí, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu a zapracovávají se do plánů konkrétních činností havarijního plánu kraje. S opatřením nouzového přežití se můžeme setkat i v krizovém plánu kraje, krizovém plánu ORP a povodňovém plánu (Šín et al., 2017). Plán nouzového přežití obsahuje:

- nouzové ubytování,
- nouzové zásobování pitnou vodou,
- nouzové zásobování potravinami,
- nouzové základní služby obyvatelstvu,
- nouzové dodávky energií,
- organizování humanitární pomoci,
- rozdělení odpovědnosti za provedení těchto opatření pro nouzové přežití obyvatelstva (HZS ČR, ©2014b, Kudlák, 2017).

Nouzové ubytování je dočasným ubytování pro osoby postižené mimořádnou událostí. Takové ubytování je dočasně zřízené v prostorách, které jsou pro tyto účely upraveny, např. školy, sportovní areály, koleje, ubytovny. Vybudování vyžadují orgány krizového řízení prostřednictvím operačního střediska HZS za využití prostředků Ministerstva vnitra a Ministerstva obrany. Pro okamžitou a neodkladnou pomoc postiženým osobám může být využit **kontejner nouzového přežití**, který slouží pro 25 až 50 osob.

Nouzové zásobování pitnou vodou je prováděno po nezbytně nutnou dobu, dokud nedojde k obnově zásobování z vodovodů a studen. Provozovatelé vodovodů poskytují pitnou vodu v cisternách. V případě nedostatku cisteren se využije balená pitná voda, soupravy na desinfekci vody nebo mobilní úpravní vody ze skladů humanitární pomoci.

Nouzové zásobování potravinami probíhá primárně ve stravovacím zařízení (restaurace, školní jídelny), s jejímž majitelem nebo provozovatelem je uzavřena

dohoda o poskytnutí osobní a věcné pomoci. Postižené obyvatelstvo se stravuje buď v takovém stravovacím zařízení, nebo je strava dovážena do míst nouzového ubytování.

Nouzové základní služby obyvatelstvu zahrnují lékárny, pohonné hmoty, tuhá paliva, vyplácení sociálních dávek, pohřební služby, veterinární ambulance, ošacení, hygienické potřeby, sklenářství, pokrývačství, truhlářství a prádelny a čistírny.

Nouzové dodávky energií se při mimořádných událostech a krizových situacích řídí energetickým zákonem č. 458/2000 Sb. a vyhláškami Ministerstva průmyslu a obchodu. Elektrická energie bude dodávána podle příslušného stupně regulačního, vypínacího a frekvenčního plánu na základě konkrétní situace. Dodávky plynu budou omezeny nebo přerušeny podle vyhlášených oděrových stupňů. Dodávky tepla budou prováděny na základě regulačního plánu podle odběrových diagramů.

Humanitární pomoc v době mimořádné události nebo krizové situace je poskytována bezplatně, a to orgány státní správy a orgány územních samosprávných celků, právníky osobami, fyzickými osobami, neziskovými organizacemi nebo jednotlivci na základě výzvy, či z vlastní iniciativy. Může se jednat o materiální, finanční, psychologickou a duchovní pomoc (Šín et al., 2017).

1.1.8 Prostředky individuální ochrany

K ochraně obyvatelstva při mimořádných událostech nevojenského charakteru využíváme prostředky **improvizované ochrany**. Jsou to jednoduché pomůcky, které se nachází v každé domácnosti, a slouží k ochraně povrchu těla, očí a dýchacích cest. Při mimořádných událostech vojenského charakteru využíváme prostředky **individuální ochrany**. K prostředkům individuální ochrany patří:

- dětský ochranný vak,
- dětská kazajka,
- dětská ochranná maska,
- ochranná maska pro dospělé (Šín et al., 2017).

V reakci na pandemii koronavirem SARS-CoV-2 vydalo Ministerstvo zdravotnictví České republiky *“Doporučení k používání osobních ochranných prostředků a pomůcek (OOPP) a doporučené třídy ochrany pro zdravotnické pracovníky v případě výskytu epidemie/pandemie infekčního onemocnění”*. V tomto dokumentu jsou popsány nároky na zdravotnické pracovníky k používání OOPP. Základní principy používání OOPP se rozdělují podle podmínek, ve kterých se zdravotnický personál nachází:

- **obvyklé podmínky** (pracoviště, které není určeno pro léčení nebo vyšetřování pacientů s potvrzenou nákazou COVID-19) - respirátor FFP2, rukavice,
- **krizové podmínky** (pracoviště, které je určeno pro léčení nebo vyšetřování pacientů s potvrzenou nákazou COVID-19) - respirátor FFP2/N95, brýle nebo obličejový štít, jednorázový ochranný plášť nebo oblek, rukavice, jednorázová čepice,
- **krizové podmínky s rizikem vzniku aerosolu** (pracoviště, které je určeno pro léčení nebo vyšetřování pacientů s potvrzenou nákazou COVID-19 a hrozí zde produkce aerosolu) - respirátor FFP3, brýle nebo obličejový štít, jednorázový ochranný plášť nebo oblek, rukavice, jednorázová čepice (Ministerstvo zdravotnictví, 2020).

1.2 Pandemie koronavirem SARS-CoV-2

V následujících kapitolách se seznámíme s celosvětovou pandemií onemocněním COVID-19, které způsobuje koronavirus SARS-CoV-2.

1.2.1 Koronavirus SARS-CoV-2 obecně

Vznik nových infekčních onemocnění a epidemií, či dokonce pandemií, je velkou výzvou 21. století. Vypuknutí onemocnění COVID-19 se stalo globálním problémem. Dne 31. prosince 2019 bylo z čínského města Wuhan nahlášeno 27 pacientů se zápalem plic nejasného původu. Tito pacienti byli zřejmě infikováni na trhu s mořskými plody, kde byla nabízena také divoká zvířata a orgány z jiných zvířat a plazů. Tento trh byl následně 1. ledna 2020 uzavřen. Laboratorní testy ukázaly, že patogen způsobující dříve nevysvětlenou pneumonii byl nový typ koronaviru. Světová zdravotnická organizace pojmenovala onemocnění jako “*COVID-19*”, což vzniklo z angl. “*Corona Virus Disease 2019*” (Chinese Medical Journal, ©2020). Od 11. února 2020 nese nový koronavirus označení SARS-CoV-2, kde SARS je zkratka pro “*syndrom akutního respiračního selhání*” z angl. “*severe acute respiratory syndrome*”. Těžký průběh onemocnění postihuje plíce, pacienti často potřebují kyslík nebo plicní ventilaci. Koronavirus SARS-CoV-2 se rychle rozšířil do celého světa (Die Bundesregierung, ©2021).

Příznaky onemocnění nemusí být žádné, nejběžnějšími příznaky ale jsou kašel, horečka a dušnost. Dalšími příznaky může být ztráta chuti a čichu, slabost, únava, průjem a zvracení a bolest hlavy (Obesity, ©2019).

K **přenosu koronaviru SARS-CoV-2** dochází při přímém kontaktu, např. při mluvení, kýchání, kašlání. Koronavirus se šíří vzduchem ve formě kapének. Nelze vyloučit i přenos kontaminovaným předmětem (Die Bundesregierung, ©2021).

Nejpolehlivější **testovací metoda** je reverzní transkripční polymerázová reakce z angl. *“reverse transcriptase polymerase chain reaction (RT-PCR)”*, která se provádí ze vzorku získaného z nosohltanu. Další testovací metodou je antigenní testování pomocí dodávané soupravy, která se provádí ze vzorku získaného z nosní dutiny a délka testu je 15-30 minut (National Institutes of Health, ©2021).

Na počátku pandemie neexistoval žádný ověřený **lék**, ani vakcína. Experimentálně je využito např. antivirotika remdesiviru, antibiotika azithromycinu nebo léku proti revmatoidní artritidě tocilizumabu. V těžších případech onemocnění našly uplatnění kortikosteroidy, které tlumí zánětlivé procesy na plicích. Mezi ně patří např. dexametazon, hydrokortison nebo methylprednisolon (The New England Journal of Medicine, 2020). Dnes již existuje několik vakcín od firem Pfizer, Moderna, AstraZeneca a další (Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2021).

1.2.2 Situace ve světě

V průběhu ledna roku 2020 dochází velmi rychle k šíření infekce do dalších čínských měst a do dalších asijských států jako je Thajsko, Japonsko, Vietnam, Tchaj-wan, Indie nebo Jižní Korea. V Číně se objevují první případy úmrtí. Dne 20. ledna se onemocnění COVID-19 objevuje ve Spojených státech amerických (World Health Organization, ©2020a).

Koronavirus se rychle šířil i do Evropy. Ode dne 13. března 2020 překonal počet nových případů Čínu, a tak prohlásila Světová zdravotnická organizace Evropu za hlavní ohnisko nákazy. Nejzasaženějšími státy byly Itálie, Španělsko a Francie (World Health Organization, ©2020b).

Úřady celosvětově reagovaly zavedením cestovních omezení, uzavřením obyvatel neboli *“lockdown”*, kontrolami na hranicích a pracovištích. K preventivním opatřením se řadí rozestup, nošení ochrany úst a nosu na veřejnosti, hygiena rukou a desinfekce povrchů (World Health Organization, ©2021).

1.2.3 Situace v České republice

Onemocnění COVID-19 se v naší republice objevilo dne 1. března 2020. Rychlý nástup epidemie byl poznamenán nedostatkem ochranných roušek a respirátorů, a tak si občané České republiky začali roušky šít sami. Z toho důvodu rozhodla Bezpečnostní rada státu o zákazu prodeje roušek a respirátorů do zahraničí. Dále jsou na doporučení Bezpečnostní rady státu zakázány divadelní, hudební, filmová představení a další sportovní a soukromé akce s předpokládanou účastí vyšší než 100 osob. Uzavřely se všechny školy. Vláda zavedla mimořádná opatření. Na návrh ministra vnitra a v souladu s ústavním zákonem č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR, vláda vyhlásila pro naše území z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s výskytem koronaviru SARS-CoV-2 **nouzový stav**, a to ode dne 12. března 2020. Uzavřely se restaurace a některé obchody, omezil se pohyb a shromažďování lidí. Dne 19. března 2020 vláda nařídila všem osobám nošení ochranných prostředků dýchacích cest. Jako ochranné prostředky se počítají roušky, respirátory, ústenky, šátky, šály či jiné prostředky, které brání šíření kapének. Spustil se projekt tzv. *“chytré karantény”*, která mapuje kontakty pozitivně testovaných osob na onemocnění COVID-19. Tento projekt má pomoci krajským hygienickým stanicím v trasování dalších potenciálně nakažených. Nouzový stav v první vlně skončil dne 17. května 2020, později byl vyhlášen ještě třikrát (Vláda České republiky, ©2020). Čtvrtý nouzový stav skončil dne 11. dubna 2021. Vláda z toho důvodu schválila soubor mimořádných opatření, jimiž Ministerstvo zdravotnictví zavádí protiepidemická opatření na základě pandemického zákona č. 94/2021 Sb. (Vláda České republiky, ©2021).

1.2.4 Situace v Libereckém kraji

Krajská hygienická stanice Libereckého kraje se sídlem v Liberci poskytovala informační linku hygienické služby ke koronaviru SARS-CoV-2. Dále prováděla trasování občanů Libereckého kraje (KHS Libereckého kraje, ©2021). Krajská nemocnice Liberec zavedla dne 15. března 2020 mimořádné opatření, všichni pacienti museli při příjmu projít speciální kontrolou, a to v tzv. *“třídícím stanu”*. V třídícím stanu byla pacientům změřena teplota a odebrána epidemiologická anamnéza. Poté pacient obdržel třídící kartu. Bez ní nemohl vstoupit do vnitřních prostorů nemocnice. V případě podezření na nákazu koronavirem SARS-CoV-2 se pacient odeslal na infekční oddělení, kde byl následně testován. Všechny nemocnice

v Libereckém kraji zrušily veškerou neakutní, tedy odkladnou péči a operace (Český rozhlas, ©2020). Za zmínku určitě stojí i výroba nanoroušek libereckou Technickou univerzitou, které měly poptávku po celé České republice (Online zpravodaj Technické univerzity v Liberci, ©2020).

2 Cíl práce a výzkumné otázky

Ve výzkumné části diplomové práce jsme si zprvu určili její cíl, k jehož získání jsme si zadali dvě výzkumné otázky.

2.1 Cíl práce

Cílem práce je analýza plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva a komparace ve vybraných územních samosprávných celcích.

2.2 Výzkumné otázky

1. Jakým způsobem probíhá plánování opatření k ochraně obyvatelstva ve vybraných územních samosprávných celcích?
2. Jakým způsobem probíhá řešení opatření k ochraně obyvatelstva ve vybraných územních samosprávných celcích?

3 Operacionalizace pojmů

Ochrana obyvatelstva

Ochranou obyvatelstva se rozumí plnění úkolů v souvislosti s ochranou života, zdraví, majetku a životního prostředí při mimořádných událostech a krizových situacích vojenského i nevojenského charakteru (Česko, 2009).

Krizové řízení

Krizové řízení je souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešení nebo v souvislosti s ochranou kritické infrastruktury (Česko, 2000b).

Epidemie

Epidemií se rozumí výskyt určitého onemocnění, které výrazně převyšuje obvykle očekávané hodnoty výskytu tohoto onemocnění na daném místě a v daném čase (Intermountain Healthcare, ©2020).

4 Metodika

Výzkumná část diplomové práce byla prováděna kvalitativní metodou, která byla provedena formou řízeného rozhovoru a následně sekundární analýzou dat. Následně byla data porovnána. Otázky, na které respondenti odpovídali, se týkaly plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva za epidemie koronavirem SARS-CoV-2 v Libereckém kraji.

Byli osloveni pracovníci krizového řízení ve všech deseti obcích s rozšířenou působností Libereckého kraje, a to sice v ORP Liberec, ORP Jablonec nad Nisou, ORP Česká Lípa, ORP Nový Bor, ORP Frýdlant, ORP Tanvald, ORP Semily, ORP Turnov, ORP Jilemnice a ORP Železný Brod. Odpovědi byly získány od šesti pracovníků ze šesti ORP Libereckého kraje. Výzkum probíhal v období června a července roku 2021.

Jednotliví pracovníci byli označeni jako respondenti a byli vedeni anonymně, každý za svoji ORP. Respondenti odpovídali dobrovolně a souhlasili se zveřejněním svých odpovědí do diplomové práce.

Rozhovory s respondenty byly prováděny osobně a následně byly přepsány do psané formy.

Pro výzkum byla použita SWOT analýza. Tato analýza spočívá v hodnocení čtyř základních oblastí, a to silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb.

5 Výsledky

K jednotlivým otázkám jsou přepsány celé odpovědi od všech šesti respondentů ze šesti ORP. Následuje přehlednější zobrazení v tabulkách, které obsahuje nejpodstatnější část každé odpovědi.

5.1 Výsledky rozhovorů

Otázka č. 1: Kolik je Vám let? (tab. 1)

Otázka č. 2: Jak dlouho pracujete v oblasti krizového řízení? (tab. 1)

Tabulka 1 - Věk a délka praxe respondentů

	věk (v letech)	délka praxe (v letech)
Respondent 1	45	15
Respondent 2	57	32
Respondent 3	27	1,5
Respondent 4	51	6
Respondent 5	62	14
Respondent 6	76	20

zdroj: vlastní

Otázka č. 3: Setkal/a jste se za dobu Vašeho působení v oblasti krizového řízení s řešením krizové situace? Pokud ano, s jakou? (tab. 2)

ORP Liberec (respondent 1) - *Ano, s několika. Největší byly asi povodně v roce 2010 a potom několik mimořádných situací v souvislosti s větrnými smrštěmi, jako byla třeba orkán Emma a orkán Herwart.*

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *Ano – rozsáhlé požáry, vichřice, sněhové kalamity, povodňové situace, ptací chřipka, úniky nebezpečných látek*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Ano, jednalo se o epidemii koronaviru SARS-CoV-2.*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *Epidemie (COVID-19), povodně, vichřice Herwart.*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *Ano, povodně v roce 2010 a 2013, 2020-2021 epidemie koronavirem SARS-CoV-2.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *Přímo jsem se podílel na řešení sněhových kalamit (2002, 2009), požáru galvanizovny (2002), povodní (2002, 2010, 2013), orkánu Kirill (2007).*

Tabulka 2 - Otázka č. 3

Otázka č. 3: Setkal/a jste se za dobu Vašeho působení v oblasti krizového řízení s řešením krizové situace? Pokud ano, s jakou?	
Respondent 1	povodně, větrné kalamity
Respondent 2	rozsáhlé požáry, vichřice, sněhové kalamity, povodňové situace, ptáci chřipka, úniky nebezpečných látek
Respondent 3	epidemie koronaviru SARS-CoV-2
Respondent 4	epidemie, povodně, vichřice
Respondent 5	povodně, epidemie koronaviru SARS-CoV-2
Respondent 6	sněhové a větrné kalamity, průmyslový požár, povodně

zdroj: vlastní

Otázka č. 4: Jak se liší ochrana obyvatelstva za živelní mimořádné události nebo krizové situace od epidemie, tj. hromadné nákazy obyvatel nakažlivou chorobou?
(tab. 3)

ORP Liberec (respondent 1) - Zcela zásadně. Zatímco povodně, větrné a sněhové kalamity umíme, to už jsme se naučili, tam jsou ty postupy jasně dané a vyzkoušené. S epidemií jsme se v praxi, aspoň ne nikdo z nás, zatím neseťkali, takže jsme se to učili za pochodu. U živelných katastrof je větší dopad na obyvatelstvo ve smyslu ztráty domova, bydlení, lidé kolikrát přijdou o celý dům, o veškerý majetek a může jim zůstat jen to, co mají zrovna na sobě. Okamžité škody po povodni jsou jasně dané, zatímco u epidemie lidé nepřichází o domovy, nepřichází o majetek, ale samozřejmě je tam daleko větší riziko ztráty života nebo vážných zdravotních komplikací. Celá ta situace kolem epidemie je dlouhodobější než povodeň.

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *Zásadně, jsou to dvě rozdílné události. Zásadním rozdílem je, že při řešení epidemie plníme úkoly shora, kdež to při ostatních krizových situacích plníme úkoly i z vlastní iniciativy a řešíme měnící se stav.*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Liší se ve způsobu ochrany samotné a především časový úsek je jiný. Při takové epidemii se ochrana obyvatelstva řeší dlouhodobě a je orientována i na osobní odpovědnost člověka. U živelní krizové situace je třeba jednat okamžitě v řádu minut, či maximálně hodin, kdy je nutné zajistit základní životní potřeby postižených obyvatel.*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *Živelní KS, to je varování a informování obyvatelstva, pomoc při odklizení následků (shánění těžké techniky, zajištění odklizení – spadané stromy, sutě, části střech apod.), zajištění průjezdnosti případně uzavírání neprůjezdných úseků), epidemie, to je zejména varování obyvatel, informování, monitorování, spolupráce s lékaři, epidemiology.*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *Jedná se o naprosto odlišné situace, záchranné práce, lividační práce až po obnovu území. U epidemie se jedná o plnění stanovených opatření př. ochrana úst, nosu, desinfekce, atd.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *Liší se velmi, u živelné pohromy jsou lidé bez přístřeší, bez elektřiny, bez jídla a nápojů, problémy s lékařskou péčí, bydlením – ukrytím, bez oděvů a často i bez věci osobní potřeby, nedostupnost – neprůjezdnost, zásadní problémy se zásobováním potravinami a základními životními potřebami, péče o děti, přestárlé, problémy s osobní i kolektivní hygienou, možnost šíření nákaz z uhybnutého domácího zvířectva-dobytka, a další. Cílem je obyvatelstvo „zachránit“, zajistit mu základní životní potřeby včetně ukrytí, hygieny, lékařské péče, péče o děti a seniory, plnit úkoly „obnovy funkce území“ – bydlení, doprava, dodávky služeb, materiálu, elektřiny, obnova a zajištění přeprav osob, zboží, činnost úřadů, škol a institucí, výroby a služeb, atd. U epidemie nastávají opatření. Cílem je obyvatelstvo „ochránit“, přijmout taková ochranná opatření, aby zabránila šíření nákaz, zajistit ochranu rizikových skupin – izolace, ochranné prostředky, následná ochrana a odstranění možné nákazy, úprava společenského a životního režimu, zaměření a specifika lékařské a zdravotní péče a opatření. Epidemii je nutno řešit s odborníky v tomto oboru. Na rozdíl od „živelní“ události společenský život „funguje“, nechybí žádné základní životní potřeby, „funkce území“ není narušena – pouze může být v některých oblastech částečně omezena v zájmu ochrany obyvatelstva.*

Tabulka 3 - Otázka č. 4

Otázka č. 4: Jak se liší ochrana obyvatelstva za živelní mimořádné události nebo krizové situace od epidemie, tj. hromadné nákazy obyvatel nakažlivou chorobou?	
Respondent 1	u živelní KS dopad na obyvatelstvo ve smyslu ztráty majetku, u epidemie větší ztráty na životech, epidemie trvá déle
Respondent 2	u živelní KS jsou úkoly dané, u epidemie se řídí vládními opatřeními
Respondent 3	u živelní KS rychle zajistit životy a zdraví obyvatelstva, epidemie trvá déle
Respondent 4	u živelní KS probíhá varování a informování obyvatelstva, odklizení následků, u epidemie informování obyvatelstva, spolupráce s odborníky
Respondent 5	u živelní KS probíhají záchranné a likvidační práce, u epidemie se plní vládní nařízení
Respondent 6	u živelní KS probíhají záchranné a likvidační práce, u epidemie se plní vládní nařízení

zdroj: vlastní

Otázka č. 5: Kdo řešil plnění vládních nařízení Vašeho správního obvodu ORP při vyhlášení prvního nouzového stavu? (tab. 4)

ORP Liberec (respondent 1) - *Jednotlivé obce ORP Liberec si to řešily ve vlastní režii. Krizový štáb ORP Liberec zařizoval komunikaci mezi obci a krajem, předávali se informace od hejtmána kraje. Naplňování vládních opatření bylo v gesci každé té samosprávy.*

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *Krizový štáb ORP Jablonec nad Nisou.*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Vládní nařízení byla projednávána na krizovém štábu ORP Česká Lípa.*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *Krizový štáb ORP Nový Bor.*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *Krizový štáb ORP Frýdlant.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *Krizový štáb ORP Tanvald s přizváním potřebných vedoucích odborů, oddělení, složek IZS (hlavně HZS, MP, PČR).*

Tabulka 4 - Otázka č. 5

Otázka č. 5: Kdo řešil plnění vládních nařízení Vašeho správního obvodu ORP při vyhlášení prvního nouzového stavu?	
Respondent 1	krizový štáb ORP Liberec a jednotlivé obce ORP Liberec
Respondent 2	krizový štáb ORP Jablonec nad Nisou
Respondent 3	krizový štáb ORP Česká Lípa
Respondent 4	krizový štáb ORP Nový Bor
Respondent 5	krizový štáb ORP Frýdlant
Respondent 6	krizový štáb ORP Tanvald

zdroj: vlastní

Otázka č. 6: Jakým způsobem jste získával/a informace od vlády po vyhlášení prvního nouzového stavu? (tab. 5)

ORP Liberec (respondent 1) - *Bylo to standardním způsobem sledování médií, sociálních sítí, stránek vlády, stránek Ministerstva zdravotnictví. Komunikační linka též probíhala klasickým způsobem z centrální úrovně na kraj, a ten ty informace předával ORP a my je dále předávali obcím.*

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *Z webových stránek Ministerstva zdravotnictví, vlády či od hejtmána Libereckého kraje.*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Přes hejtmána Libereckého kraje.*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *Zejména z TV, rozhlasu, internetu a pak se čekalo na vydání „oficiálního“ nařízení v podobě usnesení vlády, mimořádných opatření Ministerstva zdravotnictví, rozhodnutí hejtmána.*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *Z médií, stažení usnesení vlády ze stránek vlády ČR a Ministerstva zdravotnictví.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *Sledoval jsem denně webové stránky úřadu vlády a zveřejněná usnesení vlády. Na pravidelných denních poradách vedení krizového štábu nás informoval hejtmán kraje. Vládní nařízení byla často měněna a přicházela rychle v platnost. Měl jsem velmi málo času na jejich přípravu.*

Tabulka 5 - Otázka č. 6

Otázka č. 6: Jakým způsobem jste získával/a informace od vlády po vyhlášení prvního nouzového stavu?	
Respondent 1	média, zveřejnění opatření na webových stránkách vlády, informace od hejtmána LK
Respondent 2	webové stránky MZČR, vlády, hejtmán LK
Respondent 3	hejtmán LK
Respondent 4	média, zveřejnění opatření na webových stránkách vlády, hejtmán LK
Respondent 5	média, zveřejnění opatření na webových stránkách vlády a MZČR
Respondent 6	zveřejnění opatření na webových stránkách vlády, hejtmán LK

zdroj: vlastní

Otázka č. 7: Jak byl Váš správní obvod ORP připraven plnit vládní nařízení? Zaměřuji se především na nošení osobních ochranných pomůcek a jejich zajištění (dále jen OOP). (tab. 6)

ORP Liberec (respondent 1) - *Ze začátku nebyla na nošení OOP připravena ani ORP Liberec, ani kraj, ani vláda. Nebyl na to připraven nikdo, dá se říct trochu zjednodušeně. OOP nebyl dostatek, dostatek nebyl ani pro zdravotnická zařízení, natož pak pro běžné obyvatelstvo, takže plnění tohoto vládního opatření bylo velmi složité. První týdny po vyhlášení prvního nouzového stavu jsme se snažili získat roušky kdekoliv, používali se především látkové roušky nebo dvojité s kapsou, do kterých se vkládaly nano filtry, které se vyráběly v Libereckém kraji. Později se ta situace stabilizovala, našli se dodavatelé.*

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *V první fázi vůbec – proto se roušky musely šít, postupem doby se zásobování zlepšovalo, ale zásadní zlom nastal až v roce 2021, kdy je již všeho dostatek.*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Při první vlně bylo zajištění OOP složitější, dostupnost na trhu prakticky nebyla. V té době byly velmi nápomocny různé firmy, či další dárci, kteří šili roušky svépomocí. Na další vlny jsme byli připraveni a dařilo se zajistit dostatečné potřebné množství pomůcek na ochranu*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *V první vlně se během pár dní podařilo zajistit šití roušek, desinfekci dodával HZS LK. Ostatní bylo velice těžko dostupné. Pro obyvatele byl následně zřízen rouškomat.*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *V první etapě bylo KŠ ORP rozhodnuto a byly nakoupeny roušky. V průběhu prvního týdne cestou dobrovolnické činnosti občanů došlo k šití látkových roušek, kdy bylo našito cca 16 tisíc látkových roušek pouze ve Frýdlantě.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *ORP Tanvald a její obce nakoupila prostředky z vlastního rozpočtu a zajistila je i s využitím dodaných a distribuovaných Libereckým krajem hlavně pro seniory ve zvláštních sociálních zařízeních. V počátku město Tanvald poskytlo OOP i obvodním lékařům, školským zařízením, zaměstnancům pošty a do zařízení, kde se shromažďovalo více osob (prodejny, obchodní centra, kulturní a sociální zařízení, Nemocnice Tanvald apod.).*

Tabulka 6 - Otázka č. 7

Otázka č. 7: Jak byl Váš správní obvod ORP připraven plnit vládní nařízení? Zaměřuji se především na nošení osobních ochranných pomůcek a jejich zajištění (dále jen OOP).	
Respondent 1	OOP byl nedostatek, šily se látkové roušky a roušky s kapsou pro nanofiltr
Respondent 2	OOP byl nedostatek, šily se látkové roušky
Respondent 3	OOP byl nedostatek, šily se látkové roušky
Respondent 4	šití látkových roušek, desinfekce od LK, zřízení rouškomatu
Respondent 5	nákup roušek, šily se látkové roušky
Respondent 6	nákup OOP, dodávky od LK

zdroj: vlastní

Otázka č. 8: Situace ohledně OOP se výrazně lišila během vyhlášení prvního nouzového stavu na jaře roku 2020, a během dalších nouzových stavů vyhlášených na podzim roku 2020 až jaro roku 2021, dokážete popsat jak? (tab. 7)

ORP Liberec (respondent 1) - *Během prvního nouzového stavu byl nedostatek OOP a ceny za ně byly vysoké, po vyhlášení druhého nouzového stavu na podzim roku 2020 byl již trh stabilizovaný, to je projevilo i na viditelném snížení cen za OOP, dodavatelů i OOP byl dostatek, takže s pořízením nebyl na podzim žádný problém.*

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *Jak jsem uvedl v otázce č. 7. Při vyhlášení prvního nouzového stavu nebyly OOP vůbec – proto se roušky musely šít, postupem doby se zásobování zlepšovalo, ale zásadní zlom nastal až v roce 2021, kdy je již všeho dostatek.*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Prakticky celosvětově byly OOP vyprodány, respirátory byly úplně nedostupné. Problém byl i s gelovými dezinfekčními prostředky, ale pořád se daly na trhu sehnat lépe než respirátory. V dalších nouzových stavech jsme měli již dostatek OOP.*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *Na jaře 2020 OOP na trhu nebyly. Nám se je podařilo zajistit ve velice krátkém čase. V druhé vlně nebyl problém nakoupit OOP.*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *Především v zajištění OOP, za prvního nouzového stavu nebyly, za dalších už ano.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *Lišila se v tom, že na další nouzové stavy si ORP Tanvald a jeho obce zajistily dostatečné množství nákupem OOP z účelové rezervy finančních prostředků na přípravu a řešení krizových situací. Za prvního nouzového stavu OOP nebyly.*

Tabulka 7 - Otázka č. 8

Otázka č. 8: Situace ohledně OOP se výrazně lišila během vyhlášení prvního nouzového stavu na jaře roku 2020, a během dalších nouzových stavů vyhlášených na podzim roku 2020 až jaro roku 2021, dokážete popsat jak?

Respondent 1	za prvního NS OOP nedostatek, za dalších NS dostatek
Respondent 2	za prvního NS OOP nedostatek, stabilizace v roce 2021
Respondent 3	za prvního NS OOP nedostatek, za dalších NS dostatek
Respondent 4	za prvního NS OOP nedostatek, za dalších NS dostatek
Respondent 5	za prvního NS OOP nedostatek, za dalších NS dostatek
Respondent 6	za prvního NS OOP nedostatek, za dalších NS dostatek

zdroj: vlastní

Otázka č. 9: Kdo poskytoval pro Vaši ORP OOP a desinfekční prostředky (dále jen DP) během prvního nouzového stavu? (tab. 8)

ORP Liberec (respondent 1) - *Výrazně nám pomohl Liberecký kraj, který zajistil ve spolupráci s HZS centralizované dodávky desinfekce od Severochemy a obce si nakupovaly desinfekce dle svých potřeb a požadavků samostatně. OOP jsme sháněli kdekoliv, výrazně k tomu přispělo šití roušek látkových.*

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *Liberecký kraj a poté Ministerstvo zdravotnictví. Nabídky výroby v lékárnách se začaly potýkat s nedostatkem "chemikálií" nezbytných pro výrobu. OOP se sháněly všude, šily se látkové roušky.*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Liberecký kraj obdržel OOP a přerozdělil je dál, také něco sám nakoupil.*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *Desinfekci jsme pro potřeby obce nakupovali sami a pro ORP nám je dodávalo HZS LK. Roušky se šily.*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *Během prvního nouzového stavu to byl Krajský úřad LK.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *Veškerá distribuce OOP a desinfekce byla zajištěna Libereckým krajem nebo HZS LK, a to nejen v prvním NS, ale i v dalších.*

Tabulka 8 - Otázka č. 9

Otázka č. 9: Kdo poskytoval pro Vaši ORP OOP a desinfekční prostředky (dále jen DP) během prvního nouzového stavu?	
Respondent 1	desinfekci zajistil LK, OOP jsme sháněli sami, šily se roušky
Respondent 2	desinfekci zajistil LK, OOP jsme sháněli sami, šily se roušky
Respondent 3	desinfekci i OOP zajistil LK
Respondent 4	desinfekci zajistil LK, šily se roušky
Respondent 5	desinfekci i OOP zajistil LK
Respondent 6	desinfekci i OOP zajistil LK

zdroj: vlastní

Otázka č. 10: Kdo poskytoval pro Vaši ORP OOP a DP během dalších nouzových stavů na podzim roku 2020 a na jaře roku 2021? (tab. 9)

ORP Liberec (respondent 1) - *ORP Liberec a její obce si je pořizovaly zcela ve své režii díky jejich dostatku.*

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *ORP Jablonec nad Nisou již měla připraveno dostatek OOP i desinfekce.*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Měli jsme dostatek dezinfekce i OOP, tudíž nebylo potřeba dostat další.*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *Pro ORP desinfekci dodával HZS LK, OOP jsme měli dost*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *Část poskytl LK a část jsme měli v zásobě.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *Desinfekci nikdo, máme vlastních zásob dostatek. OOP LK, jen v menším počtu.*

Tabulka 9 - Otázka č. 10

Otázka č. 10: Kdo poskytoval pro Vaši ORP OOP a DP během dalších nouzových stavů na podzim roku 2020 a na jaře roku 2021?	
Respondent 1	dodavatelé z vlastního rozpočtu, OOP i desinfekce byl dostatek
Respondent 2	OOP i desinfekce byl dostatek
Respondent 3	OOP i desinfekce byl dostatek
Respondent 4	OOP byl dostatek, desinfekci dodával LK
Respondent 5	část poskytnul LK, část v zásobě
Respondent 6	OOP poskytnul LK

zdroj: vlastní

Otázka č. 11: Kde jste získával/a finance na nákup OOP a DP? (tab. 10)

ORP Liberec (respondent 1) - *Každá obec musí mít vyčleněnou rezervu na financování krizových opatření a po jejím vyčerpání je doplňována z rozpočtové rezervy ORP.*

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *Z rozhodnutí zastupitelstva kraje mi byl přidělen mimořádný fond.*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Z rezervy na řešení krizové situace, která je součástí rozpočtu*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *Město Nový Bor má zřízený krizový fond, z kterého bylo vše hrazeno.*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *Z rozpočtu ORP – krizový fond.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *Finance na nákup OOP a desinfekce jsem čerpal z účelové rezervy finančních prostředků, kterou musí mít každá obec vyčleněnu ve svém rozpočtu.*

Tabulka 10 - Otázka č. 11

Otázka č. 11: Kde jste získával/a finance na nákup OOP a DP?	
Respondent 1	rezerva ORP na financování krizové situace
Respondent 2	mimořádný fond od LK
Respondent 3	rezerva ORP na financování krizové situace
Respondent 4	rezerva ORP na financování krizové situace
Respondent 5	rezerva ORP na financování krizové situace
Respondent 6	rezerva ORP na financování krizové situace

zdroj: vlastní

Otázka č. 12: Přes léto roku 2020 se předpokládalo pokračování epidemie koronavirem SARS-CoV-2, jakým způsobem probíhala příprava ve Vašem správním obvodu ORP? (tab. 11)

ORP Liberec (respondent 1) - *My jsme měli již dostatečné skladové zásoby OOP a desinfekce. Vycházeli jsme z informací od centrální úrovně.*

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *Nákup ochranných prostředků, desinfekčních stojanů, a dalších věcných prostředků.*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Probíhal dodatečný nákup OOP, aby byl dostatek na další vlnu. Zůstal aktivovaný krizový štáb pro případ potřeby.*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *Nákup OOP.*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *U ORP Frýdlant v tomto období byla v činnosti stálá pracovní skupina KŠ, která sledovala vývoj, připravovala a zabezpečovala ochranné pomůcky pro podzimní vlnu epidemie.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *Počítali jsme s tím, nakoupil jsem zásoby na další období s předpokladem stejných požadavků, jako v prvním NS.*

Tabulka 11 - Otázka č. 12

Otázka č. 12: Přes léto roku 2020 se předpokládalo pokračování epidemie koronavirem SARS-CoV-2, jakým způsobem probíhala příprava ve Vašem správním obvodu ORP?	
Respondent 1	nijak - dostatečné skladové zásoby
Respondent 2	nákup OOP, desinfekčních stojanů
Respondent 3	nákup OOP, zůstal aktivovaný KŠ
Respondent 4	nákup OOP
Respondent 5	nákup OOP, zůstal aktivovaný KŠ
Respondent 6	nákup OOP

zdroj: vlastní

Otázka č. 13: Jakým způsobem probíhalo informování obyvatel Vašeho správního obvodu ORP, které se týkalo epidemie koronavirem SARS-CoV-2? (tab. 12)

ORP Liberec (respondent 1) - *Informování probíhalo standardními způsoby, které se využívají při jakýchkoliv mimořádných událostech. Nejohroženější skupinou byli senioři, tak jsme museli vytvořit kompilát komunikačních kanálů. Osvědčil se nám Městský zpravodaj, to je tištěné periodikum, kde byly informace poskytnuty. Jinak fungovaly webové stránky města Liberec, facebookový profil města, hromadné sdělovací prostředky.*

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *Prostřednictvím webových aplikací, sociálních sítí, úřední deskou.*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Především prostřednictvím webových stránek, sociální síť Facebook, v první vlně byl využit i městský rozhlas. Byla zřízena i infolinka, kam mohli občané volat.*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *Webové stránky, Facebook, SMS registrovaným obyvatelům, roznos letáků. Opatření byla vyvěšována na úřední desku*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *Rozhlasem, webovými stránkami, sociální sítě, zpravodaj, atd.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *Přes stránky města, úřední desku, zpravodaj.*

Tabulka 12 - Otázka č. 13

Otázka č. 13: Jakým způsobem probíhalo informování obyvatel Vašeho správního obvodu ORP, které se týkalo epidemie koronavirem SARS-CoV-2?	
Respondent 1	webové stránky, sociální sítě, tištěný zpravodaj, hromadné sdělovací prostředky
Respondent 2	webové stránky, sociální sítě, úřední deska
Respondent 3	webové stránky, sociální sítě, městský rozhlas, infolinka
Respondent 4	webové stránky, sociální sítě, úřední deska, letáky
Respondent 5	webové stránky, městský rozhlas, tištěný zpravodaj
Respondent 6	webové stránky, úřední deska, tištěný zpravodaj

zdroj: vlastní

Otázka č. 14: Jakým způsobem byla zajištěna karanténa, nouzové ubytování pro obyvatele Vaší ORP bez domova? (tab. 13)

ORP Liberec (respondent 1) - *Vznikl požadavek zdravotnických zařízení pro případy lehkého průběhu onemocnění na izolační zařízení. Hlavní hygienik Libereckého kraje ukládal v souladu se zákonem o ochraně veřejného zdraví povinnost zřídit tato izolační zařízení všem ORP kraje. Kraj zajistil jedno centrální izolační zařízení pro celý kraj v budovách bývalého internátu v Liberci. Financování zajišťovala jednotlivá ORP kraje.*

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *Ve spolupráci s Libereckým krajem a ostatními obcemi kraje byly sdruženy prostředky a centralně zajištěn objekt v Liberci*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Byl zajištěn objekt ve spolupráci s Libereckým krajem v Liberci, na jeho financování se podílely všechny ORP kraje.*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *Po dohodě s KŠ LK byl zřízen objekt v Liberci, kde se jednotlivá ORP podílela finančně na provozu budovy plus na nákladech na umístění konkrétní osoby.*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *Toto bylo v rámci kraje jednotně zajištěno smluvně u Magistrátu města Liberec.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *Centrálně pro obce LK v Liberci.*

Tabulka 13 - Otázka č. 14

Otázka č. 14: Jakým způsobem byla zajištěna karanténa, nouzové ubytování pro obyvatele Vaší ORP bez domova?	
Respondent 1	vznik centrálního izolačního zařízení v Liberci, financovány všemi ORP LK
Respondent 2	vznik centrálního izolačního zařízení v Liberci
Respondent 3	vznik centrálního izolačního zařízení v Liberci, financovány všemi ORP LK
Respondent 4	vznik centrálního izolačního zařízení v Liberci, financovány všemi ORP LK
Respondent 5	vznik centrálního izolačního zařízení v Liberci
Respondent 6	vznik centrálního izolačního zařízení v Liberci

zdroj: vlastní

Otázka č.15: Jakým způsobem bylo zajištěno desinfikování společných prostor Vaší ORP, např. prostředků veřejné hromadné dopravy? (tab. 14)

ORP Liberec (respondent 1) - *Byla prováděna pravidelná desinfekce společných prostor, úklid byl zintenzivněn, prostředky hromadné dopravy byly desinfikovány za pomoci UV záření tzv. ionizátory. Dále byly dopravnímu podniku poskytnuty desinfekční fólie, které se lepily na nejvíce kontaktní prvky prostředků hromadné dopravy, jako jsou madla a nástupní tlačítka.*

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *Desinfekce byla prováděna prostřednictvím specializovaných firem za použití schválených prostředků.*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Prostory městského úřadu, MP, sociálních služeb města byly dezinfikovány ve spolupráci s JSDHO Česká Lípa. V prostorách probíhalo pravidelné čištění ozónem.*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *JSDHO Nový Bor provádělo desinfekci zdravotnických a sociálních zařízení a dále budov úřadu.*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *Dodavatelsky od společností, které se touto činností zabývají.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *Desinfekci společných prostorů, mimo prostory v majetku města, zajišťoval jejich majitel (provozovatel). Město má dohodu s odbornou firmou, oprávněnou provádět desinfekce ploch a prostor velkého rozsahu. Zajišťovalo desinfekci i částí obytných domů tam, kde byl zjištěn pozitivní případ. V počátku NS město poskytovalo desinfekční roztok i majitelům – provozovatelům objektů, kde se shromažďuje více osob (pošta, čerpací stanice, obchodní centra, ordinace obvodních lékařů apod.).*

Tabulka 14 - Otázka č. 15

Otázka č.15: Jakým způsobem bylo zajištěno desinfikování společných prostor Vaší ORP, např. prostředků veřejné hromadné dopravy?	
Respondent 1	pravidelní desinfekce, UV záření, desinfekční fólie
Respondent 2	využití specializované společnosti
Respondent 3	pravidelná desinfekce a čištění ozónem ve spolupráci s JSDHO Česká Lípa
Respondent 4	pravidelná desinfekce ve spolupráci s JSDHO Nový Bor
Respondent 5	využití specializované společnosti
Respondent 6	využití specializované společnosti

zdroj: vlastní

Otázka č. 16: Po vyvinutí vakcín proti koronaviru SARS-CoV-2 měli být přednostně vakcinováni senioři ve věku 80+ let. Jakým způsobem vakcinace probíhala? Kdo vakcíny poskytoval? (tab. 15)

ORP Liberec (respondent 1) - *Primárně se očkovali klienti DPS (domů s pečovatelskou službou) a dalších sociálních služeb, protože tam je velká koncentrace rizikových lidí. Vláda poskytovala vakcíny krajům, a ty je rozdělovaly přes krajské očkovací koordinátory. My jsme vytvořili seznam osob, které mají o očkování zájem a mohou se nechat očkovat. Město zajistilo ve spolupráci s praktickým lékařem, kteří mají ty seniory za své pacienty, vakcinaci přímo v těch domech s pečovatelskou službou, v Liberci na třech místech, a to Krejčího, Burianova a Borový Vrch. Senioři tak nemuseli nikam cestovat. Co se týče seniorů samostatně žijících, tak zde jsme využili Komunitní středisko Kontakt, p.o. To zřídilo call centrum pro seniory samostatně žijící, kde pomáhali s registrací k očkování v očkovacím centru a nabídli přepravu na samotné očkování s pomocí JSDHO Liberec a strážníků Městské policie Liberec.*

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *Vakcíny distribuoval stát do zdravotnických zařízení kraje – mimo pravomoc a zásah obce. Vyjimku u obyvatel v domech pro zvláštní určení – zajišťovalo město. Vakcíny byly vyzvednuty v lékárně Krajské nemocnice Liberec.*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Vakcinace byla zajišťována Nemocnicí s poliklinikou Česká Lípa, která vakcíny získala na základě rozdělení krajským koordinátorem očkování. Vakcíny se dovážely z KNL. Bylo zřízeno, ve spolupráci s městem, očkovací centrum v KD Crystal, od června se očkovací centrum přesunulo do areálu nemocnice, Na území obcí ORP byl zjišťován počet seniorů ve věku 80+ , což bylo možné především v menších obcích. Jednotlivé obce se snažily těmto občanům pomoci s registrací, která ze začátku nefungovala uspokojivě. V některých menších obcích jel lékař i přímo k seniorovi a očkoval ho, to bylo ale výjimečně.*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *Klienti sociálních služeb byli očkovaní přímo v zařízeních, kde si očkování koordinovali ředitelé. Pokud jim nějaké dávky zbyly, pozvali seniory (klienty), které mají v terénu. Osobně jsme provedli návštěvu u všech obyvatel Nového Boru ve věkové kategorii 70+, kde jsme jim nabídli pomoc s registrací i dopravou do očkovacího centra (dále jen OC). Následně po otevření OC v České Lípě zajišťoval úřad pomoc s registrací a dopravou do OC.*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *Vakcinace probíhala přednostně v domovech důchodců, sociálních zařízeních (DPS), a to cestou praktických lékařů. Vakcíny dodal Liberecký kraj.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *Pro očkování seniorů z domu s pečovatelskou službou zajistilo město očkovací tým (Smržo – Medic s.r.o.), prostory, vybavení i pomocný personál. Za seniory neschopnými se dopravit do místa očkování (DPS), zajel očkovací tým k nim domů a očkovali je tam.*

Tabulka 15 - Otázka č. 16

Otázka č. 16: Po vyvinutí vakcín proti koronaviru SARS-CoV-2 měli být přednostně vakcinováni senioři ve věku 80+ let. Jakým způsobem vakcinace probíhala? Kdo vakcíny poskytoval?	
Respondent 1	vakcinace v DPS, pro seniory mimo DPS zřízen odvoz na očkování, vakcíny poskytoval LK
Respondent 2	vakcinace v DPS, vakcíny poskytoval LK do zdravotnických zařízení pro seniory mimo DPS
Respondent 3	vakcinace v NsP Česká Lípa, později očkovací centrum, vakcíny poskytoval LK
Respondent 4	vakcinace v DPS, možný odvoz do očkovacího centra
Respondent 5	vakcinace v DPS, DD, vakcíny poskytoval LK
Respondent 6	očkovací tým pro všechny seniory

zdroj: vlastní

Otázka č. 17: Byla ve správním obvodu Vaší ORP zřízena pomoc pro seniory, týkající se vakcinace? Pokud ano, jakým způsobem probíhala? (tab. 16)

ORP Liberec (respondent 1) - *Komunitní středisko Kontakt, p.o. zřídilo call centrum, které pomáhalo seniorům s registrací k očkování a nabídlo jim i přepravu na samotné očkování.*

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *Pomoc pro seniory byla zajištěna přes poskytovatele sociálních služeb (ČČK, Centrum) a byly zřízeny speciální telefonní linky, které poskytovaly pomoc pro přihlášení do systému rezervací. Dale byla zřízena speciální autobusová linka do očkovacího centra.*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Město zřídilo informační linku, kterou obsluhovaly pracovníce infocentra, a ty pomáhaly s registrací těmto občanům a později i rezervací konkrétního termínu.*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *Osobně jsme provedli návštěvu u všech obyvatel Nového Boru ve věkové kategorii 70+, kde jsme jim nabídli pomoc s registrací i dopravou do OC.*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *Město mělo zřízenou linku pomoci k registraci seniorů na místním informačním centru, a to od registrace, až po zařazení termínu. Byla rovněž nabízena pomoc zajištění dopravy k očkování do Nemocnice Frýdlant.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *V Tanvaldu byla zřízena a zajišťována pomoc pro seniory. Jednak telefonní linka, jejíž číslo, doba provozu a kontaktní osoba byla zveřejněna na webových stránkách města. Dále mohli senioři kontaktovat vedoucí oddělení sociální práce a sociálních služeb města Tanvald, která jim zajišťovala rezervaci jak pro testování, tak i pro očkování v očkovacím místě v Tanvaldu. Dále mohli senioři požádat město o bezúplatnou přepravu do očkovacího místa z místa bydliště a zpět.*

Tabulka 16 - Otázka č. 17

Otázka č. 17: Byla ve správním obvodu Vaší ORP zřízena pomoc pro seniory, týkající se vakcinace? Pokud ano, jakým způsobem probíhala?	
Respondent 1	ano, informační linka pro pomoc s registrací a odvozem na očkování
Respondent 2	ano, informační linka pro pomoc s registrací a odvozem na očkování
Respondent 3	ano, informační linka pro pomoc s registrací
Respondent 4	ano, informační linka pro pomoc s registrací a odvozem na očkování
Respondent 5	ano, informační linka pro pomoc s registrací a odvozem na očkování
Respondent 6	ano, informační linka pro pomoc s registrací a odvozem na očkování

zdroj: vlastní

Otázka č. 18: K dalším vládním nařízením patřilo testování zaměstnanců, kdo poskytoval antigenní testy pro správní obvod Vaší ORP? (tab. 17)

ORP Liberec (respondent 1) - *Antigenní testování bylo v první fázi dostupné pouze v Krajské nemocnici Liberec, poté tu nabídku začaly poskytovat i soukromé subjekty nebo i Český červený kříž. Toto byla certifikovaná očkovací centra pro veřejnost. Jinak, antigenní testy nebyly obcím pro zaměstnance poskytovány, my jsme si je museli nakoupit sami za své peníze.*

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *Obce si je pro své zaměstnance kupovaly samy.*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Pro testování zaměstnanců města nebyly poskytovány žádné testy. Testy se musely nakoupit.*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *V prvním měsíci jsme uzavřeli smlouvu s ČČK Liberec a následně jsme testování zajistili odbornou firmou Zdravotnická služba Štěpánek s.r.o.*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *Nikdo nic neposkytl, zajišťovalo to město Frýdlant z vlastních prostředků.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *Testování zaměstnanců probíhalo dle nařízení vlády, antigenní testy jsme nakupovali z rozpočtu města.*

Tabulka 17 - Otázka č. 18

Otázka č. 18: K dalším vládním nařízením patřilo testování zaměstnanců, kdo poskytoval antigenní testy pro správní obvod Vaší ORP?	
Respondent 1	nákup testů z vlastního rozpočtu, možnost využití testovacích center
Respondent 2	nákup testů z vlastního rozpočtu
Respondent 3	nákup testů z vlastního rozpočtu
Respondent 4	testování zařizovala specializovaná společnost z rozpočtu města
Respondent 5	nákup testů z vlastního rozpočtu
Respondent 6	nákup testů z vlastního rozpočtu

zdroj: vlastní

Otázka č. 19: Jakým způsobem probíhalo testování obyvatel ve Vaší ORP?

(tab. 18)

ORP Liberec (respondent 1) - *Jak jsem již zmínil, testování bylo v první fázi dostupné pouze v Krajské nemocnici Liberec, poté tu nabídku začaly poskytovat i soukromé subjekty nebo i Český červený kříž. Toto byla certifikovaná očkovací centra pro veřejnost.*

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *Zajistili jsme testovací centra u právních subjektů, které měli na tuto činnost vydanou akreditaci.*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Testování probíhalo v NsP Česká Lípa, poté byla zřízena odběrná místa v Doksech, Zákupech, a ještě jedno v České Lípě. Někteří lékaři nabízeli možnost se otestovat u nich ve vyhrazených hodinách.*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *Testovat se mohou občané v Nemocnici s poliklinikou Česká Lípa, OC Nový Bor nebo v Léčebně respiračních onemocnění Cvikov, testování poskytují i někteří praktičtí lékaři.*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *Na testovacím místě v Nemocnici Frýdlant nebo testovací místa v Liberci.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *Testování obyvatel, jeho části, probíhalo dle nařízení vlády (zaměstnanci, firmy, škol). Pro ostatní obyvatele, nejen Tanvaldu, bylo zřízeno testovací místo ve sportovní hale.*

Tabulka 18 - Otázka č. 19

Otázka č. 19: Jakým způsobem probíhalo testování obyvatel ve Vaší ORP?	
Respondent 1	Krajská nemocnice Liberec, certifikovaná testovací centra
Respondent 2	certifikovaná testovací centra
Respondent 3	NsP Česká Lípa, certifikovaná testovací centra, OL
Respondent 4	NsP Česká Lípa, očkovací centrum Nový Bor, OL
Respondent 5	Nemocnice Frýdlant, certifikovaná testovací centra
Respondent 6	certifikované testovací centrum

zdroj: vlastní

Otázka č. 20: Jakým způsobem probíhalo testování žáků a studentů základních a středních škol ve Vaší ORP? (tab. 19)

ORP Liberec (respondent 1) - *Testy pro testování ve školách poskytoval stát a rozdělovali je hasiči do krajů, dále do ORP a dále do obcí ORP Liberec.*

ORP Jablonec nad Nisou (respondent 2) - *Bylo plně v gesci školských zařízení. ORP Jablonec nad Nisou zajišťovala distribuci testovacích sad, kterou rozdělil kraj a stát*

ORP Česká Lípa (respondent 3) - *Testování žáků bylo odpovědností ředitele školy. Testy poskytovala SSHR, ty byly dale rozváženy na kraje, HZS je rozvezl na ORP a ORP zajistily distribuci jednotlivým školám.*

ORP Nový Bor (respondent 4) - *Testy do škol byly distribuovány cestou HZS LK, kteří je dodali do ORP Nový Bor.*

ORP Frýdlant (respondent 5) - *Testování probíhalo dle nařízení, testy pro školy byly dodávány na ORP cestou HZS LK, a ty následně předány dle distribučního seznamu na školská zařízení.*

ORP Tanvald (respondent 6) - *Testování žáků a studentů a dětí v MŠ probíhalo dle nařízení Ministerstva zdravotnictví ve stanovených termínech a antigenními testy dodanými MŠMT do krajů.*

Tabulka 19 - Otázka 20

Otázka č. 20: Jakým způsobem probíhalo testování žáků a studentů základních a středních škol ve Vaší ORP?	
Respondent 1	testy poskytnul stát do krajů, ORP a obcí, testování v gesci ředitelů škol
Respondent 2	testy poskytnul stát do krajů, ORP a obcí, testování v gesci ředitelů škol
Respondent 3	testy poskytnul stát do krajů, ORP a obcí, testování v gesci ředitelů škol
Respondent 4	testy poskytnul stát do krajů, ORP a obcí, testování v gesci ředitelů škol
Respondent 5	testy poskytnul stát do krajů, ORP a obcí, testování v gesci ředitelů škol
Respondent 6	testy poskytnul stát do krajů, ORP a obcí, testování v gesci ředitelů škol

zdroj: vlastní

5.2 Sumarizace rozhovorů

V následujícím textu budou shrnuty výsledky rozhovorů s respondenty. Odpovědi respondentů jsou subjektivní a poskytují jejich názor na plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva za epidemie koronavirem SARS-CoV-2 v Libereckém kraji.

Nejdříve budou rozebrány vnitřní vlivy, a to sice silné a slabé stránky plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva za epidemie koronavirem SARS-CoV-2.

Za silné stránky se považuje efektivní komunikace jednotlivých ORP se svými obcemi. ORP včas informovaly obyvatelstvo o vládních opatřeních na svých webových stránkách, sociálních sítích, pomocí tištěných periodik, rozhlasem nebo vyvěšením na úřední desky. Kladným se staly finanční rezervy ORP pro řešení krizových situací. Velmi silnou stránkou se stala služba pro seniory, kterou si zajistila každá ORP sama i pro své obce. K této službě patří zřízení infolinek, očkování v domech s pečovatelskou

službou a domovech důchodců, pomoc při registraci na očkování a odvoz na očkování. Další silnou stránkou může být i centralizace nakažených nebo podezřelých obyvatel bez domova do izolačního zařízení. Určitým způsobem se silnou stránkou může stát i solidarita obyvatelstva, kdy každý, kdo měl doma šicí stroj, šil roušky pro potřeby ostatních (do zdravotnických zařízení, DPS, DD, pro IZS).

Za slabé stránky lze považovat totální nepřipravenost a nedostatek osobních ochranných pomůcek a desinfekčních prostředků. Každá ORP si ochranné pomůcky zajišťovala sama, ale měly by být poskytnuty státem. Další slabou stránkou může být testování zaměstnanců, což bylo jedno z vládních opatření, ale stát neposkytoval antigenní testy. Pracovníci v oblasti krizové řízení jednotlivých ORP neznali nebo neměli zkušenosti s řešením epidemie. ORP neměly pandemický plán pro řešení epidemie koronavirem SARS-CoV-2.

Nyní budou rozebrány vnější vlivy, a to sice příležitosti a hrozby plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva za epidemie koronavirem SARS-CoV-2.

Za příležitosti se považuje vcelku rychlý vznik certifikovaných testovacích (odběrových) center. Další příležitostí může být včasné a dostatečné zásobování osobních ochranných pomůcek. Za příležitost lze považovat lepší součinnost obcí v rámci jednotlivých ORP. Určitou příležitostí může být efektivnější připravenost na řešení takové krizové situace, jakou epidemie je. Další příležitostí je vznik certifikovaných očkovacích center a služeb specializovaných společností na desinfikování a úklid. Epidemie přinesla i zisk nových zkušeností pro další řešení.

Největší hrozbou je asi koronavirus SARS-CoV-2 sám o sobě. Přináší hrozby jako jsou zdravotní komplikace, trvalé následky, či dokonce smrt. Hrozbou se může stát samotné nezodpovědné obyvatelstvo, které nedodrží vládní opatření. Velkou hrozbou je další lockdown a ekonomické dopady na obyvatelstvo a na psychiku obyvatel Libereckého kraje. Hrozbou je i nedostatek osobních ochranných pomůcek, nemožnost Libereckého kraje je zajistit, a nedostatek vakcín, či jejich nespolehlivost při vzniku mutací viru.

5.3 SWOT analýza

Tato kapitola se bude věnovat výzkumné metodě s pomocí SWOT analýzy.

SWOT analýza je jedním z nejpraktičtějších analytických nástrojů pro případ komplexní analýzy nějakého tématu nebo projektu. Její název je odvozen z anglického jazyka, a to z prvních písmen čtyř slov, **S**trengths, **W**eaknesses, **O**pportunities a **T**hreats. Popisuje tedy silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby. Pro lepší pochopení SWOT analýzy následuje obrázek (obr. 10) (Fotr et al., 2020).

Obrázek 10 Swot analýza (sun.cz)

Tato SWOT analýza byla vytvořena podle subjektivního pohledu autora na plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva za epidemie koronavirem SARS-CoV-2 v Libereckém kraji. Tento pohled vzniknul na základě rozhovorů a odpovědí respondentů z šesti ORP Libereckého kraje. Provedená analýza by v ideálním případě měla sloužit ke zlepšení plánování a řešení jednotlivých opatření k ochraně obyvatelstva za epidemie koronavirem SARS-CoV-2. Následující čtyři tabulky zobrazují silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby (tab. 20 - 23).

Tabulka 20 - Silné stránky

Silné stránky (vnitřní)
efektivní komunikace ORP se svými obcemi
dostatek informací pro obyvatelstvo
služba a pomoc seniorům
centralizace nakažených obyvatel bez domova do izolačního zařízení
finanční rezervy ORP
šití roušek

zdroj: vlastní

Tabulka 21 - Slabé stránky

Slabé stránky (vnitřní)
nedostatek osobních ochranných pomůcek a DP
suplování státu v zajišťování OOP
testování zaměstnanců bez poskytnutí antigenních testů
neznalost krizové situace – epidemie
absence pandemického plánu ke koronaviru SARS-CoV-2

zdroj: vlastní

Tabulka 22 - Příležitosti

Příležitosti (silné stránky vnější)
vznik certifikovaných testovacích (odběrových) center
včasné a dostatečné zásobování osobními ochrannými pomůckami na začátku epidemie v ORP
součinnost obcí v rámci ORP
zisk nových zkušeností pro řešení krizové situace – epidemie
vznik certifikovaných očkovacích center
služby specializovaných společností na desinfikování a úklid

zdroj: vlastní

Tabulka 23 - Hrozby

Hrozby (slabé stránky vnější)
následky onemocnění koronavirem SARS-CoV-2 - zdravotní komplikace, smrt
nedodržování vládních opatření
nedostatek vakcín nebo jejich nespolehlivost
ekonomické dopady
nemožnost LK zajistit OOP
lockdown
negativní dopad na psychiku obyvatel LK

zdroj: vlastní

5.4 Výpočet SWOT analýzy

V této kapitole proběhne výpočet SWOT analýzy. Nejprve byla přiřazena dílčím silným a slabým stránkám, příležitostem a hrozbám váha (v) na stupnici od 0 do 1. Váhy byly stanoveny dle subjektivního pohledu, tj. jak důležitá jsou pro ORP jednotlivá kritéria. Čím je kritérium důležitější, tím větší váha mu musí být přiřazena. Součet vah se vždy musí rovnat číslu jedna.

Poté byla kritéria ohodnocena (h). U silných stránek a příležitostí bylo použito kladné hodnocení na stupnici od 1 do 5, s tím, že 5 hodnotí nejvyšší spokojenost, 1 naopak spokojenost nejnižší. U slabých stránek a hrozeb bylo použito záporné hodnocení na stupnici od -1 do -5, s tím, že -1 hodnotí nejnižší nespokojenost, -5 naopak nespokojenost nejvyšší.

Finální výpočet byl proveden vynásobením váhy s hodnocením ($v \cdot h$). Součtem výsledků u jednotlivých kritérií připravil výpočet konečné bilance (excel-navod.fotopulos.net, ©2011) (tab. 24-27).

Tabulka 24 - Výpočet SWOT analýzy A

Výpočet SWOT analýzy A			
Silné stránky	váha (v)	hodnocení (h)	celkem (v*h)
efektivní komunikace ORP se svými obcemi	0,25	5	1,25
dostatek informací pro obyvatelstvo	0,25	5	1,25
služba a pomoc seniorům	0,16	4	0,64
centralizace nakažených obyvatel bez domova do izolačního zařízení	0,08	3	0,24
finanční rezervy ORP	0,16	4	0,64
šití roušek	0,1	4	0,4
součet	1		4,42

zdroj: vlastní

Tabulka 25 - Výpočet SWOT analýzy B

Výpočet SWOT analýzy B			
Slabé stránky	váha (v)	hodnocení (h)	celkem (v*h)
nedostatek osobních ochranných pomůcek a DP	0,32	-5	-1,6
suplování státu v zajišťování OOP	0,28	-5	-1,4
testování zaměstnanců bez poskytnutí antigenních testů	0,02	-3	-0,06
neznalost krizové situace - epidemie	0,13	-3	-0,39
absence pandemického plánu ke koronaviru SARS-CoV-2	0,25	-5	-1,25
součet	1		-4,7

zdroj: vlastní

Tabulka 26 - Výpočet SWOT analýzy C

Výpočet SWOT analýzy C			
Příležitosti	váha (v)	hodnocení (h)	celkem (v*h)
vznik certifikovaných testovacích (odběrových) center	0,19	4	0,76
včasné a dostatečné zásobování osobními ochrannými pomůckami na začátku epidemie v ORP	0,34	5	1,7
zisk nových zkušeností pro řešení krizové situace - epidemie	0,14	3	0,42
vznik certifikovaných očkovacích center	0,17	4	0,68
služby specializovaných společností na desinfikování a úklid	0,16	4	0,64
součet	1		4,2

zdroj: vlastní

Tabulka 27 - Výpočet SWOT analýzy D

Výpočet SWOT analýzy D			
Hrozby	váha (v)	hodnocení (h)	celkem (v*h)
následky onemocnění koronavirem SARS-CoV-2 - zdravotní komplikace, smrt	0,16	-4	-0,64
nedodržování vládních opatření	0,14	-3	-0,42
nedostatek vakcín nebo jejich nespolehlivost	0,04	-3	-0,12
ekonomické dopady	0,19	-4	-0,76
nemožnost LK zajistit OOP	0,24	-5	-1,2
lockdown	0,22	-5	-1,1
negativní dopad na psychiku obyvatel LK	0,01	-1	-0,01
součet	1		-4,25

zdroj: vlastní

5.5 Výsledek SWOT analýzy

Výsledek SWOT byly získány sečtením jednotlivých výsledků z vnitřních a vnějších oblastí, tudíž byly sečteny silné stránky se slabými a příležitosti s hrozbami. (tab. 28)

Tabulka 28 - Finální výsledek SWOT analýzy

Finální výsledek SWOT analýzy		
Vnitřní oblast	4,42 + (-4,7)	-0,28
Vnější oblast	4,2 + (-4,25)	-0,05
součet		-0,33

zdroj: vlastní

Finální výsledek SWOT analýzy poskytl hodnotu **-0,33**, která ukazuje, že slabé stránky a hrozby převažují nad silnými stránkami a příležitostmi. To lze vysvětlit dle výsledků rozhovorů, kdy všichni respondenti odpověděli, že při vyhlášení prvního nouzového stavu za epidemie koronavirem SARS-CoV-2, byl absolutní nedostatek osobních ochranných pomůcek a desinfekčních prostředků, bylo tak složité dodržovat vládní opatření (nošení OOP). Tento nedostatek nepomohly vyrovnat ani zásoby Státní správy hmotných rezerv, neboť i tam bylo zajištění OOP nedostatečné.

Tyto slabé stránky lze kompenzovat větší připraveností do budoucnosti na podobné krizové situace, jakými je epidemie. Každá ORP Libereckého kraje si zajistí dostatečné zásoby OOP a desinfekčních prostředků pro své obyvatele. To se stalo důkazem

při vyhlášení dalšího nouzového stavu a opětovnému opatření nošení OOP, kdy byly všechny ORP Libereckého kraje již dobře zásobeny těmito prostředky.

Významnou hrozbu představuje nemožnost Libereckého kraje nakoupit OOP pro své obyvatele. Zde nejde o neschopnost, ale opravdu o nemožnost, protože OOP zkrátka nebyly za vyhlášení prvního nouzového stavu celosvětově k sehnání. Významně k tomu přispěli obyčejní obyvatelé ORP a obcí Libereckého kraje, kdy začali šít roušky doma.

6 Diskuze

Zákon č. 239/2000 Sb. definuje ochranu obyvatelstva především jako plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a jako další opatření k zabezpečení životů, zdraví a majetku. Ochrana obyvatelstva za epidemie je specifická a velmi odlišná od řešení jiné krizové situace. Epidemie se projevuje jako dlouhodobý problém. V době epidemie se upouští od běžných postupů ochrany obyvatelstva a uchyluje se k plnění mimořádných opatření, která nařizuje vláda, respektive Ministerstvo zdravotnictví a orgány hygieny dle nového pandemického zákona č. 94/2021 Sb.

Diplomová práce byla zaměřena na analýzu plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva za epidemie koronavirem SARS-CoV-2 a komparaci v obcích s rozšířenou působností Libereckého kraje. Pomocí rozhovorů s vhodnými respondenty byla získána užitečná data, která k této analýze a komparaci pomohla.

Na základě výsledků SWOT analýzy musela být vybrána správná strategie a vhodný návrh na zlepšení plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva. K výběru byly čtyři strategie, a to sice strategii ofenzivní, defenzivní, strategii spojení a strategii úniku. Ofenzivní strategie znamená využití příležitostí za pomoci silných stránek. Jelikož byl výsledek příležitostí a silných stránek nízký, nemohla být tato strategie použita. Defenzivní strategie minimalizuje hrozby za pomoci silných stránek. Jelikož hrozby převyšovaly silné stránky, nemohla být tato strategie použita. Strategie úniku minimalizuje dopady hrozeb. Strategie spojení využívá příležitosti k odstranění nebo zmírnění slabých stránek, což bude nejvhodnější strategie pro výzkum.

Výběr otázek pro řízený rozhovor byl volen tak, aby umožnil sběr dat pro zodpovězení dvou výzkumných otázek. První čtyři otázky byly obecné a seznamovací. Další otázky se tázaly na období vyhlášení prvního nouzového stavu v České republice a na problematiku s tím spjatou. Závěrečné otázky se tázaly na období vyhlášení dalších nouzových stavů, a s tím související vládní nařízení a mimořádná opatření.

Respondenti byli různých věkových kategorií a v oblasti krizového řízení pracoval každý různou dobu. Všichni se shodli, že řešení samotné epidemie je zcela rozdílné

od řešení jiné mimořádné události nebo krizové situace. Dále se shodli v tom, kdo řešil plnění vládních nařízení v jednotlivých ORP a způsob získávání informací od vlády. Všech šest respondentů se shodlo na absolutním nedostatku osobních ochranných pomůcek a desinfekčních prostředků při vyhlášení prvního nouzového stavu. Dále všichni uvedli, že po ukončení prvního nouzového stavu byl již dostatek osobních ochranných pomůcek a desinfekčních prostředků a mohly se tvořit rezervy na další období. Respondenti se zcela shodli i na průběhu vakcinace seniorů ve věku 80+ let. Pomocné služby, které byly seniorům nabízeny se v každé ORP lehce lišily, ale jejich princip zůstal stejný. Podobně tomu bylo i s možností testování, především se respondenti shodli, co se testování na základních a středních školách týče.

Po vyhlášení prvního nouzového stavu dne 12. března 2020 svolala každá ORP Libereckého kraje krizový štáb, jako svoji stálou pracovní skupinu. Schůze krizových štábů probíhaly každý den převážně v online formě. Informace o vládních nařízeních byly získávány především od hejtmána Libereckého kraje, dále v podobě usnesení vlády a mimořádných opatření. Jak již bylo zmíněno, panoval absolutní nedostatek osobních ochranných pomůcek a desinfekčních prostředků, takže si je každá ORP obstarávala s pomocí vlastních sil. Nošení OOP, především těch, které chránily dýchací cesty, bylo (a stále je) mimořádným opatřením. Největší pomoc poskytnul Liberecký kraj, který se snažil zajistit dodávky OOP a DP pro všechny své ORP. Primárně byly určeny zaměstnancům úřadů, složkám IZS a sociálním zařízení. Desinfekční prostředky pro celý Liberecký kraj poskytovala chemická firma Severochema. Mnoho lidí šilo látkové roušky doma pro svoji vlastní potřebu, ale i pro potřeby ostatních obyvatel. Brzy začala Technická univerzita Liberec vyrábět nanofiltry, které se vkládaly do dvojité látkové roušky s kapsou. V letních měsících roku 2020 se očekávalo, že by na podzim mohla epidemie opět sílit. Jednotlivé ORP Libereckého kraje se zásobovaly OOP a DP. Během podzimu byla možnost si OOP i DP zakoupit volně v obchodě, na trhu byl dostatek. S vývojem vakcín proti koronaviru SARS-CoV-2 začalo plošné očkování seniorů. Očkování probíhalo v gesci Libereckého kraje, jednotlivé ORP byly pouze žadateli. Přednostně se očkovali senioři v domovech důchodců a v domech s pečovatelskou službou. Očkování prováděli zpravidla obvodní lékaři. Volně žijící senioři měli možnost využít očkovací centra, která zprvu fungovala jen v nemocnicích. S registrací seniorů na očkování a s případnou přepravou tam a zpět pomáhala každá ORP a její obce. Byly zřízeny infolinky, pro přepravu byly využity

např. JSDH a strážníků městské policie v ORP Liberec, autobusy v ORP Jablonec nad Nisou nebo dojížděl seniory očkovat mobilní očkovací tým společnosti Smržo – Medic s.r.o. v Tanvaldu. K dalším mimořádným opatřením patřilo testování zaměstnanců. Antigenní testy si musely ORP Libereckého kraje nakoupit samy, stát je neposkytoval. Nejdříve probíhalo testování pouze v nemocnicích. Později vznikla možnost testovat se u Českého červeného kříže nebo v certifikovaných testovacích (odběrových) centrech. Naopak antigenní testy pro testování žáků a studentů základních a středních škol stát poskytl. Testy byly distribuovány do krajů, tudíž i do kraje Libereckého, a ten je rozdělil do jednotlivých ORP.

Dle Generálního ředitelství HZS ČR si ORP zpracovává základní plánovací dokument. Každá ORP Libereckého kraje ve spolupráci s HZS LK a obcemi zpracovává analýzu rizik na základě místní znalosti a kvalifikovaného odhadu. Výsledek analýzy je vložen do krizového plánu ORP. To je způsob pro plánování k ochraně obyvatelstva v dané ORP.

Způsob pro řešení opatření k ochraně obyvatelstva v dané ORP shrnují víceméně výsledky rozhovorů. Každá ORP Libereckého kraje plní vládní nařízení, zajišťuje OOP a DP pro své obce, informuje obyvatelstvo, zřizuje infolinku, zajišťuje pomoc seniorům s registrací očkování a přepravou, zajišťuje testování zaměstnanců, zajišťuje distribuci testů školám, zajišťuje karanténu a nouzové ubytování pro obyvatele bez domova, a to centralizováním do jednoho izolačního zařízení.

Jednotlivá data z rozhovorů nelze zcela porovnávat, jelikož jsou odpovědi převážně stejné, a to z důvodu zkoumání situace pouze v Libereckém kraji a z důvodu řešení epidemie za pomoci plnění vládních nařízení. Data se liší pouze v maličkostech. Ve větších ORP LK, jako např. ORP Liberec, ORP Jablonec nad Nisou nebo ORP Česká Lípa, vznikají certifikovaná očkovací a testovací (odběrová) centra. V menších ORP LK, jako např. ORP Frýdlant, probíhá možnost očkování a testování pouze v nemocnici. Jisté rozdíly můžeme vidět ve způsobu zajištění desinfikování společných prostor v ORP LK, kdy ORP Česká Lípa a ORP Nový Bor využívají k desinfikování společných prostor služeb JSDH. Naopak ORP Jablonec nad Nisou, ORP Frýdlant a ORP Tanvald využívá služeb specializované společnosti. Respondenti z pěti ORP LK odpověděli, že finance na nákup OOP byly uloženy v rezervě ORP na financování

krizové situace. Pouze respondent za ORP Jablonec nad Nisou uvedl, že požádal zastupitelství Libereckého kraje o mimořádný fond na financování OOP a DP.

Možností ke zlepšení plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva ze epidemie může být včasné a dostatečné zásobení OOP a DP v jednotlivých ORP LK. Další možností může být vznik menších textilních společností, které budou schopny vyrobit roušky, stejně tak jako vznik specializovaných společností na odborné desinfikování a úklid. Malou, ale neméně důležitou podstatou je sebekázeň obyvatelstva a plnění vládních opatření tak, jak jsou nařízena. Epidemie koronavirem SARS-CoV-2 přinesla určité nové poznatky a jisté zkušenosti pro mimořádné události nebo krizové situace podobného charakteru.

7 Závěr

Ochrana obyvatelstva a její úkoly jsou nedílnou součástí pro přípravu na řešení mimořádných událostí a krizových situací. Tato diplomová práce se zaměřuje na plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva za epidemie koronavirem SARS-CoV-2 v Libereckém kraji.

Teoretická část obsahuje definici, historii, legislativní záležitosti a úkoly ochrany obyvatelstva. Dále nastiňuje obecné poznatky o novém koronaviru, který se z Číny rozšířil do celého světa. Cílem diplomové práce byla analýza plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva za epidemi koronavirem SARS-CoV-2 v Libereckém kraji a komparace v ORP LK. Získ cíle zprostředkovaly rozhovory s respondenty z oblasti krizového řízení.

Získaná data provedené SWOT analýzy ukázala, že silnými stránkami plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva byla efektivní komunikace a spolupráce mezi jednotlivými ORP a jejich obcemi, dále snadno dostupná informovanost pro obyvatelstvo, služby a pomoc seniorům a v neposlední řadě solidarita obyvatel. Slabou stránkou byl již několikrát zmiňovaný absolutní nedostatek osobních ochranných pomůcek a desinfekčních prostředků během prvního nouzového stavu. Velkou hrozbou byl koronavirus sám o sobě, a to především díky jeho extrémní infekčnosti a rychlému přenosu. Návrhem ke zlepšení plánování a řešení opatření k ochraně obyvatelstva za epidemie je především plánování rezerv osobních ochranných pomůcek a desinfekčních prostředků nebo případný vznik společností, které jsou schopny tyto pomůcky vyrobit.

Celosvětová pandemie koronavirem SARS-CoV-2 a epidemie stejným virem na území celé České republiky poskytnula nové poznatky a zkušenosti pro případné budoucí řešení podobných mimořádných událostí nebo krizových situací. Nouzový stav platil pro celé území našeho státu. Orgány všech krajů ČR, obcí s rozšířenou působností a obcí plnily vládní nařízení. Kvůli dlouhodobému trvání epidemie se nacházelo obyvatelstvo v nejistotě. Samotná epidemie přinesla mnoho dopadů na lidské životy, zdraví, psychiku, ekonomii.

Diplomová práce může být využita jako studijní opora nebo pomocný dokument k ochraně obyvatelstva v Libereckém kraji, či jako výukový materiál pro vysoké školy, které se zabývají podobným oborem.

Seznam použitých zdrojů

1. Bozp.cz školení: *Evakuační zavazadlo. Co má obsahovat a kdy ho budete potřebovat?* [online]. ©2021 [cit.2021-03-24].
Dostupné z: <https://www.skolenibozp.cz/aktuality/evakuacni-zavazadlo/>
2. BREHOVSKÁ, L. et al. 2016. *Evakuace ze zón havarijního plánování v závislosti na diferenciaci populace*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. 152 s. ISBN 9788074224669.
3. Centers for Disease Control and Prevention: *Emergency Preparedness and Response* [online]. ©2018 [cit.2021-03-24].
Dostupné z: <https://emergency.cdc.gov/planning/evacuationfacts.asp>
4. Český rozhlas Liberec: *Do liberecké nemocnice jen přes kontrolní stan* [online]. ©2020 [cit.2021-03-24].
Dostupné z: <https://liberec.rozhlas.cz/do-liberecke-nemocnice-jen-pres-kontrolni-stan-8163933>
5. Die Bundesregierung: *Coronavirus in Deutschland* [online]. ©2021 [cit.2021-03-24].
Dostupné z:
<https://www.bundesregierung.de/bregde/themen/coronavirus/informationen-zum-coronavirus-1734932>
6. European Commission, European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations: *Shelter and settlements* [online]. ©2019 [cit.2021-03-24].
Dostupné z: https://ec.europa.eu/echo/what/humanitarian-aid/emergency-shelter_en
7. FIALA, M., VILÁŠEK, J. 2010. *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva*. Praha: Karolinum. 210 s. ISBN 9788024618562.
8. Fotis Fotopulos: *SWOT analýza v Excelu* [online]. ©2011 [cit.2021-07-31].
Dostupné z: <http://excel-navod.fotopulos.net/swot-analyza.html>

9. FOTR, J. et al., 2020. *Tvorba strategie a strategické plánování*. Praha: Grada. 416 s. ISBN 978802712499.

10. GAUTIER, J.F., RAVUSSIN, Y. 2019 A new symptom of COVID-19: Loss of taste and smell. *Obesity*. ISSN 1930-739X.

11. HORBY, P. et al. 2020. Dexamethasone in hospitalized patients with Covid-19. *The New England Journal of Medicine*. DOI: 10.1056/NEJMoa2021436

12. Hasičský záchranný sbor České republiky: *Varování obyvatelstva v České republice* [online]. ©2017 [cit.2021-03-24].

Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>

13. Hasičský záchranný sbor České republiky: *O sirénách-varování obyvatelstva* [online]. ©2021a [cit.2021-03-24].

Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/sireny.aspx>

14. Hasičský záchranný sbor České republiky: *Varování všeobecná výstraha* [online]. ©2021b [cit.2021-03-24].

Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-varovani-varovani.aspx>

15. Hasičský záchranný sbor České republiky: *Varování požární poplach* [online]. ©2021c [cit.2021-03-24].

Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-varovani-varovani.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

16. Hasičský záchranný sbor České republiky: *Varování zkouška sirén* [online]. ©2021d [cit.2021-03-24].

Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-varovani-varovani.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

17. Hasičský záchranný sbor České republiky: *Evakuace obyvatelstva* [online]. ©2015 [cit.2021-03-24].

Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/evakuace-obyvatelstva.aspx>

18. Hasičský záchranný sbor České republiky: *Ukrytí obyvatelstva v České republice* [online]. ©2014a [cit.2021-03-24].

Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ukryti-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>

19. Hasičský záchranný sbor České republiky: *Nouzové přežití* [online]. ©2014b [cit.2021-03-24].

Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/opatreni-pro-nouzove-preziti-558778.aspx>

20. CHEN, Z. et al. 2020. Distribution of the COVID-19 epidemic and correlation with population emigration from Wuhan, China. *Chinese Medical Journal*. 133(9). s. 1044-2050. ISSN 0366-6999.

21. Intermountain Healthcare: *What's the difference between a pandemic, an epidemic, endemic and an outbreak?* [online]. ©2020 [cit.2021-07-31].

Dostupné z: <https://intermountainhealthcare.org/blogs/topics/live-well/2020/04/whats-the-difference-between-a-pandemic-an-epidemic-endemic-and-an-outbreak/>

22. Klinická skupina COVID MZ Odborné doporučení. 2020. [online] Ministerstvo zdravotnictví ČR. [cit. 2021-03-24].

Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/06/Doporu%C4%8Den%C3%AD-k-pou%C5%BE%C3%ADv%C3%A1n%C3%AD-osobn%C3%ADch-ochran%C3%BDch-prost%C5%99edk%C5%AF-a-pom%C5%AFcek-a-doporu%C4%8Den%C3%A9-t%C5%99%C3%ADdy-ochrany-pro-zdravotnick%C3%A9-pracovn%C3%ADky-v-p%C5%99%C3%ADpad%C4%9B-v%C3%BDskytu-epidemie-infek%C4%8Dn%C3%ADho-onemocn%C4%9Bn%C3%AD.pdf>

23. Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. 2013. [online] MV-generální ředitelství HZS ČR. [cit. 2021-03-24].

Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Koncepce-ochrany-obyvatelstva-2020-2030_1_.pdf

24. Koncepce ukrytí obyvatelstva hl. m. Prahy na rok 2015 - 2016. 2015. [online] Magistrát hlavního města Prahy. [cit. 2021-03-24].

Dostupné z:

file:///Users/Macbook/Downloads/2128402_634551_Koncepce_ukryti_obyvatelstva_2015.pdf

25. KOVÁŘÍK, J., SMETANA, M. 2006. [online] *Základy civilní ochrany*. [cit. 2021-03-24].

Dostupné z: <https://docplayer.cz/11796220-Zaklady-civilni-ochrany.html>

26. KOVÁŘÍK, F. 2017. Ochrana obyvatelstva naruby. *The Science for Population Protection*. ISSN 1803-635X.

27. Krajská hygienická stanice Libereckého kraje se sídlem v Liberci: *Koronavirus* [online]. ©2021 [cit.2021-03-24].

Dostupné z: <https://www.khslbc.cz/koronavirus/>

28. KRATOCHVÍLOVÁ, D. 2010. *Ochrana obyvatelstva*. Ostrava: Sdružení požárního bezpečnostního inženýrství. 140 s. ISBN 9788086634708.

29. KUDLÁK, Aleš, 2017. *Logistika ochrany obyvatelstva obce se zaměřením na komunální služby obce*. Sborník z mezinárodní konference Krizové řízení a řešení krizových situací, Uherské Hradiště. Zlín, Univerzita Tomáše Bati: Fakulta logistiky a krizového řízení. ISBN 9788074547171.

30. LINHART, P., ROUDNÝ, R. 2009. *Ochrana obyvatelstva a terorismus*. Pardubice: Univerzita Pardubice. 238 s. ISBN 9788073951658.

31. Ministerstvo vnitra: *Ženevské úmluvy (na ochranu obětí války)* [online].

©2021 [cit. 2020-03-24].

Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zenevske-umluvy-na-ochranu-obeti-valky.aspx>

32. Ministerstvo zdravotnictví České republiky: *Očkování proti onemocnění covid-19*

[online]. ©2021 [cit.2021-03-24].

Dostupné z: <https://koronavirus.mzcr.cz/ockovani-proti-covid-19/>

33. National Institutes of Health: *COVID-19 Treatment Guidelines* [online]. ©2021 [cit.2021-03-24].

Dostupné z: <https://www.covid19treatmentguidelines.nih.gov/whats-new/>

34. Ochrana obyvatelstva a krizové řízení. 2015. [online] MV-generální ředitelství HZS ČR. [cit. 2021-03-24].

Dostupné z: <http://vinsova.cz/co/pdf/ooakr.pdf>

35. Online zpravodaj Technické univerzity v Liberci: *Vyrábíme nanoroušky. Zájem o ně má i stát* [online]. ©2020 [cit.2021-03-24].

Dostupné z: <https://tuni.tul.cz/rubriky/univerzita/id:109862>

36. REMEŠ, R. et al. 2013. *Praktická příručka přednemocniční urgentní medicíny*. Praha: Grada. 240 s. ISBN 9788024745305.

37. Sun Marketing: *SWOT analýza* [online]. ©2017 [cit.2021-07-31].

38. ŠILHÁNEK, B., DVOŘÁK, J. 2003. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR. 176 s. ISBN 9788086640129.

39. ŠÍN, R. et al., 2017. *Medicína katastrof*. Praha: Galén. 351 s. ISBN 9788074922954.

40. ŠTĚTINA, J. et al., 2000. *Medicína katastrof a hromadných neštěstí*. Praha: Grada. 433 s. ISBN 8071696889.

41. ŠTĚTINA, J. et al., 2014. *Zdravotnictví a integrovaný záchranný systém při hromadných neštěstích a katastrofách*. Praha: Grada. 557 s. ISBN 9788024745787.

42. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, 1998. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 39. ISSN 1211-1244.

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>

43. VILÁŠEK, J. FIALA, M., VONDRÁŠEK, D. 2014. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum. 189 s. ISBN 9788024624778.

44. VÍŠEK, Jiří et al., 2013. *Ochrana civilního obyvatelstva v globálním měřítku*. Praha: UJAK. ISBN 9788074520303.

45. Vláda České republiky: *Tiskové konference* [online]. ©2020 [cit.2021-03-24].

Dostupné z: <https://www.vlada.cz/scripts/detail.php?pgid=1171>

46. Vláda České republiky: *Mimořádná a ochranná opatření - co aktuálně platí* [online]. ©2021 [cit.2021-07-12].

47. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, 2002. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 133. ISSN 1211-1244.

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-380>

48. World Health Organization: *Coronavirus disease (COVID-19) Weekly Epidemiological Update and Weekly Operational Update* [online]. ©2020a [cit.2021-03-24].

Dostupné z: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200121-sitrep-1-2019-ncov.pdf?sfvrsn=20a99c10_4

49. World Health Organization: *Coronavirus disease (COVID-19) Weekly Epidemiological Update and Weekly Operational Update* [online]. ©2020b [cit.2021-03-24].

Dostupné z: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200314-sitrep-54-covid-19.pdf?sfvrsn=dcd46351_8

50. World Health Organization: *Coronavirus disease (COVID-19) advice for the public* [online]. ©2021 [cit.2021-03-24].

Dostupné z: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public>

51. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, 2000. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 73. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>

52. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, 2000. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 73. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>

53. Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatření pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, 2000. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 73. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-241>

54. Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru a o změně některých zákonů, 2015. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 135. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320>

Seznam obrázků

Obrázek 1 Vztah ochrany obyvatelstva, civilní ochrany a civilní obrany.....	14
Obrázek 2 Jednotný systém varování a vyrozumění.....	19
Obrázek 3 Elektromechanická siréna “Všeobecná výstraha”.....	20
Obrázek 4 Elektronická siréna “Všeobecná výstraha”.....	20
Obrázek 5 Elektromechanická siréna “Požární poplach”.....	20
Obrázek 6 Elektronická siréna “Požární poplach”.....	21
Obrázek 7 Elektromechanická siréna “Zkušební tón”.....	21
Obrázek 8 Elektronická siréna “Zkušební tón”.....	21
Obrázek 9 Evakuační zavazadlo.....	24
Obrázek 10 SWOT analýza.....	64

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Věk a délka praxe respondentů.....	38
Tabulka 2 - Otázka č. 3.....	39
Tabulka 3 - Otázka č. 4.....	41
Tabulka 4 - Otázka č. 5.....	42
Tabulka 5 - Otázka č. 6.....	43
Tabulka 6 - Otázka č. 7.....	45
Tabulka 7 - Otázka č. 8.....	47
Tabulka 8 - Otázka č. 9.....	48
Tabulka 9 - Otázka č. 10.....	49
Tabulka 10 - Otázka č. 11.....	50
Tabulka 11 - Otázka č. 12.....	51
Tabulka 12 - Otázka č. 13.....	52
Tabulka 13 - Otázka č. 14.....	53
Tabulka 14 - Otázka č. 15.....	55
Tabulka 15 - Otázka č. 16.....	57
Tabulka 16 - Otázka č. 17.....	59
Tabulka 17 - Otázka č. 18.....	60
Tabulka 18 - Otázka č. 19.....	61
Tabulka 19 - Otázka č. 20.....	62
Tabulka 20 - Silné stránky.....	65
Tabulka 21 - Slabé stránky.....	65
Tabulka 22 – Příležitosti.....	65
Tabulka 23 – Hrozby.....	66
Tabulka 24 - Výpočet SWOT analýzy A.....	67
Tabulka 25 - Výpočet SWOT analýzy B.....	67
Tabulka 26 - Výpočet SWOT analýzy C.....	67
Tabulka 27 - Výpočet SWOT analýzy D.....	68
Tabulka 28 - Finální výsledek SWOT analýzy.....	68

Seznam zkratk

AMDS	Automatic Message Delivery System
ang.	anglického
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
cca	cirka
CO	civilní obrana
COVID-19	Corona Virus Disease 2019
CPO	civilní protiletecká ochrana
CČK	Český červený kříž
ČR	Česká republika
ČSSR	Československá socialistická republika
DD	domov důchodců
DP	desinfekční prostředky
DPS	dům s pečovatelskou službou
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	integrovaný záchranný systém
JSDHO	jednotka sboru dobrovolných hasičů obce
JSVV	jednotný systém varování a vyzoomění
KS	krizová situace
KŠ	krizový štáb
mj.	mimo jiné
MP	městská policie
MŠ	mateřská škola
MŠMT	ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZČR	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
např.	například
NATO	North Atlantic Treaty Organization
NS	nouzový stav
OC	očkovací centrum
OL	obvodní lékař
OOPP	osobní ochranné prostředky a pomůcky

OPIS	operační a informační středisko
ORP	obec s rozšířenou působností
PČR	Policie České republiky
SARS-CoV-2	severe acute respiratory syndrome corona virus 2
SOS	stav ohrožení státu
SSHR	správa státních hmotných rezerv
tj.	to je
VS	válečný stav